Et regelstop kan give økonomisk gevinst på 58 mia. kr.

Af Jonas Herby (T: 2728 2748, E: herby@cepos.dk) og Line Andersen

23-08-2023

Regulering begrænser borgere og virksomheders evne til at skabe vækst. Et effektivt regelstop kan derfor medføre markant højere økonomisk vækst, som vil slå direkte igennem på lønmodtagernes indkomst. Et konservativt estimat for vækstpotentialet ved et regelstop baseret på en "1 ind, 1 ud"-model er at BNP efter 10 år er 2,3% højere svarende til ca. 58 mia. kr. Det vil give en løngevinst på 20.000 kr. kr. om året før skat for en arbejderfamilie og 30.100 kr. for en funktionærfamilie.

- Et regelstop baseret på at en ny regel ikke må indføres, medmindre en anden regel samtidig fjernes (en såkaldt "1 ind, 1 ud"-model), har potentiale for at øge velstanden betydeligt i Danmark.
- Der er klar videnskabelig evidens for, at regulering hæmmer den økonomiske vækst. Ved at overføre internationale studier til danske forhold er potentialet i et regelstop opgjort til 2,3% til 13,8% højere BNP.
- Potentialerne understreger vigtigheden af, at politikerne fokuserer på at forbedre den eksisterende regulering samtidig med, at de begrænser mængden af ny regulering. Det anbefales derfor, at regeringen indfører et regelstop i Danmark.
- Det nedre estimat på 2,3% er under antagelse af, at et regelstop fører til, at rammevilkårene for danske virksomheder forbedres, så Danmark lever op til *best practice* indenfor regulering. Estimatet på 3,3% (83 mia. kr.) er baseret på effekterne af regelstoppet i British Columbia i Canada.
- Der er stor usikkerhed forbundet med resultaterne. Men selv hvis en mindre del af vækstpotentialet indfries, kan der være tale om en betragtelig forøgelse af velstanden.

Vækstpotentialet hvis Danmark indfører et regelstop baseret på en "1 ind, 1 ud"-model over 10 år

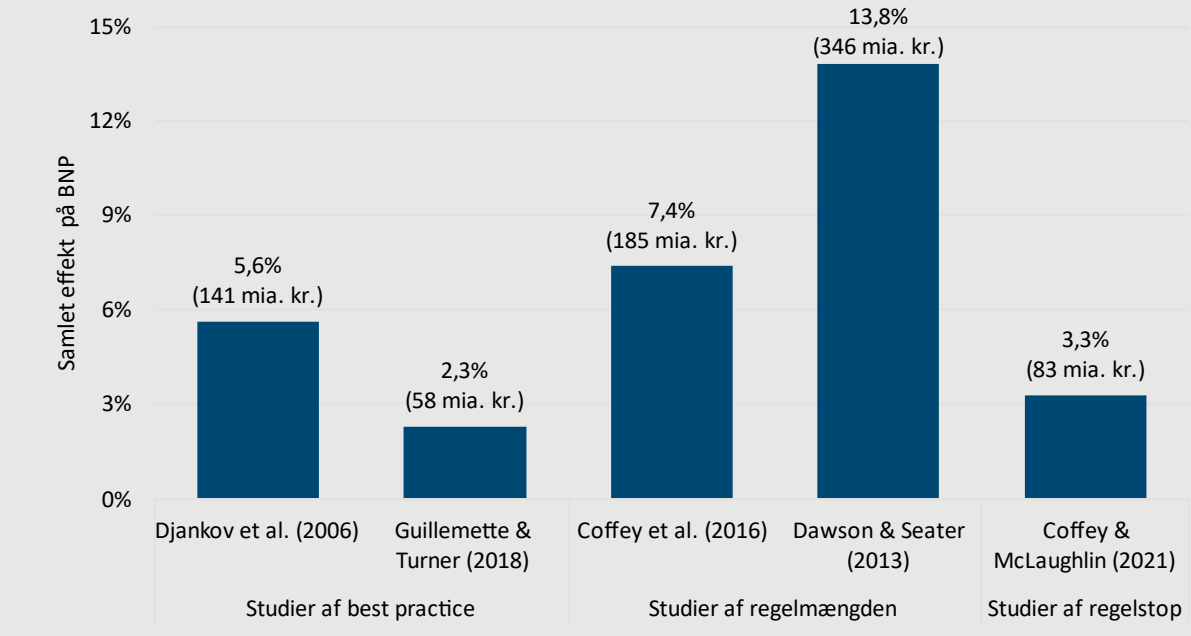

Indholdsfortegnelse

1 Regelmængden er næsten tredoblet siden 1989 3
2 Den internationale litteratur er klar: Regulering skader væksten 5
3 Stort økonomiske potentiale ved et regelstop i Danmark 7
3.1 Det økonomiske potentiale i et regelstop er 3,3% baseret på erfaringer med regelstoppet i Canada 9
3.2 Det økonomiske potentiale i et regelstop baseret på studier af den samlede effekt af regelmængden er 7,4% til 13,8% 10
3.3 Det økonomiske potentiale i et regelstop er 2,3% til 5,6% baseret på studier af *best practice* 13
3.4 Samlet overblik 15
3.5 Potentiale for store løngevinster til danskerne ved et regelstop 16
4 Konklusion: Det anbefales at indføre et regelstop 18
5 Bilag A: Gennemgang af litteratur, der dækker regulering og økonomisk performance 19
5.1 Reviews mv. 19
5.2 Studier 19
6 Bilag B: Metodenotat for Djankov m.fl. (2006) 27
6.1 Resultaterne overført til en dansk kontekst 2022 27
6.1.1 Doing Business-scoren i 2021 27
6.1.2 Effekten på væksten ved en ændring i Doing Business-scoren i 2005 29
6.1.3 Endelig beregning 29
7 Bilag C: Beregning af elasticiteter i Dawson og Seater (2013) og Coffey m.fl. (2020) 31
8 Referencer 32

1 Regelmængden er næsten tredoblet siden 1989

No human mind can comprehend all the knowledge which guides the actions of society.

Friedrich Hayek (1960), *The Constitution of Liberty*

De seneste godt 30 år er den statslige regelmængde i Danmark – på trods af at skiftende regeringers deregulerings- og afbureaukratiseringstiltag – næsten tredoblet. Fra 7,5 mio. ord i 1989 til 19,3 mio. ord i 2022, svarende til en årlig vækst på 2,9% om året, jf. figur 1.[1] Det er imidlertid et åbent spørgsmål, hvad regelvæksten i Danmark betyder for den økonomisk vækst.

Økonomisk vækst omtales ofte som et mål i sig selv. Men økonomisk vækst bør måske i højere grad ses som en indikator for, om man har et velfungerende samfund, hvor borgere og virksomheder frit kan løse hinandens problemer, uden at staten lægger hindringer i vejen i form af høje skatter eller omfangsrig regulering. Det er derfor – uanset politisk ståsted – relevant at se på, hvad den stigende regelmængde i Danmark betyder for den økonomiske vækst.

[1] Antallet af ord i lovgivningen er ifølge Jakobsen og Mortensen (2014) et mål, *"der temmelig præcist beskriver udviklingen i den statslige regulering over tid"*. Deres argument er, at ti ekstra ord i en given lov ikke nødvendigvis betyder, at der er kommet mere regulering. Men når ændringerne — som det er tilfældet for regelmængden i Danmark siden 1989 — skal tælles i millioner af ord, er det et udtryk for, at omfanget af statslig regulering er vokset.

Figur 1
Regelmængden er næsten tredoblet siden 1989

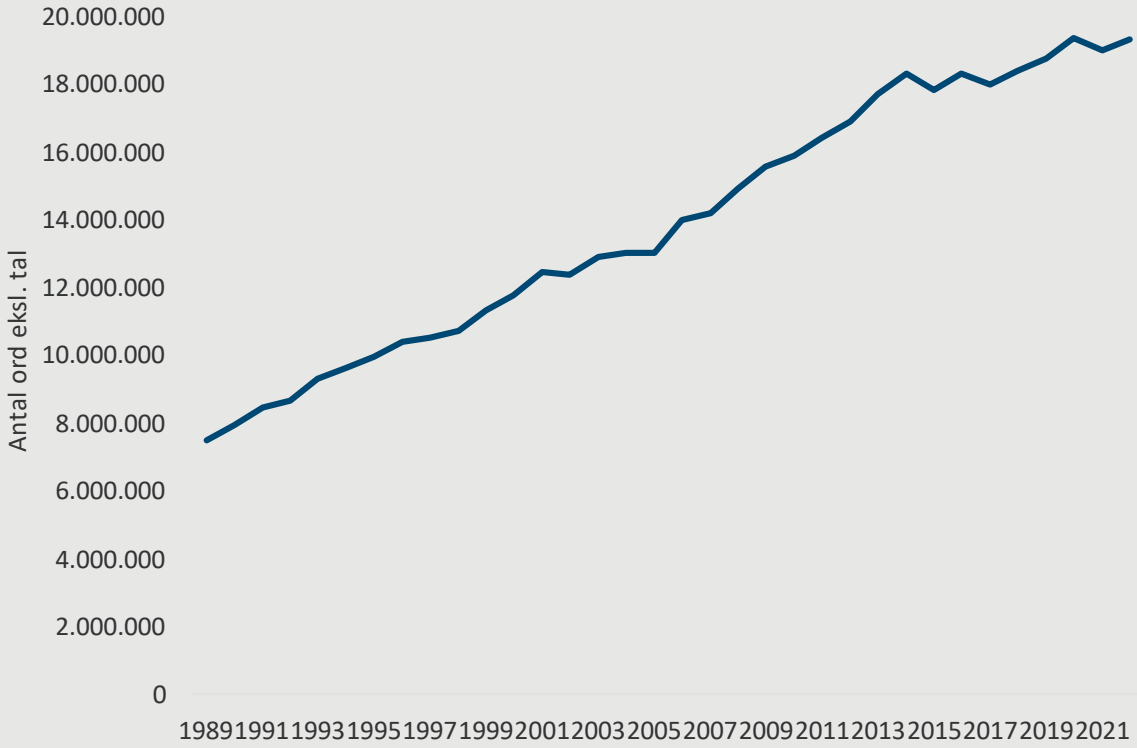

Note: Figuren viser antal ord i gældende lovgivning (love og bekendtgørelser) ekskl. tal.
Kilde: CEPOS' reguleringsdatabase

I den endogene vækstteori[2] kommer innovation ikke som en gave fra guderne, men er resultatet af den indsats, som virksomhederne og borgerne yder for at realisere (potentielle) gevinster. Væksten, der genereres af dette iværksætteri, kan modvirkes af offentlig politik, som fører ressourcer væk fra investeringer, der giver et afkast, og over mod investeringer, som har til formål at sikre, at lovgivningen overholdes eller at politiske mål opnås. I økonomisk teori forudsættes det, at virksomheder maksimerer profit, mens borgerne maksimerer nytte. Da formålet med regulering er at få virksomheder og borgere til at ændre adfærd, betyder det netop, at enhver yderligere (bindende) regulering teoretisk set kan betragtes som en (bindende) begrænsning af den enkelte virksomheds profitmaksimering og/eller den enkelte borgers nyttemaksimering.

Det betyder dog ikke, at der ikke er regler, der kan øge den økonomiske vækst eller samfundets samlede nytte. Det gælder for eksempel, hvis reguleringen effektivt formår at rette op på markedsfejl (som fx forurening), og dermed reducerer det samlede dødvægtstab i økonomien, eller hvis reguleringen beskytter privat ejendomsret og andre fundamentale rettigheder. Den slags regulering fremmer et rigt og frit samfund som helhed.

Andre regler som fx begrænsninger af konkurrencen i den kollektive trafik, som hindrer private aktører (bl.a. Uber og fjernbusserne) i at konkurrere på markedet, er derimod eksempler på regler,

[2] I endogen vækstteori er innovation et resultat af incitamenter. Nye løsninger kommer som svar på problemer, borgere og virksomheder har et ønske om (altså incitament til) at løse. Endogen henviser til at væksten kommer "indefra" og altså udspringer af de incitamenter, der er i samfundet, i modsætning til at væksten kommer "udefra" (eksogent) som fx en gave fra guderne.

der medfører et velfærdstab for danskerne og gør samfundet fattigere, se fx Herby (2018a) og Herby (2018b). Regulering kan bl.a. hæmme konkurrencen ved at gøre det sværere for nye virksomheder at komme ind på markedet, eller ved at kræve, at produkter laves på en bestemt måde.[3] Mindre konkurrence fører til højere priser, hvilket rammer danskerne på pengepungen og hæmmer væksten. Regulering kan også hindre adgangen til arbejdsmarkedet, fordi uddannelseskrav og tilladelsesordninger kan virke som en barriere, hvilket – udover at ramme de mindst ressourcestærke – også hæmmer den økonomiske vækst, jf. litteraturgennemgangen i bilag A.

Når vi ser på udviklingen i Regelstatens omfang siden 1989, er det derfor vigtigt at holde sig for øje, at danskernes grundlæggende rettigheder som fx beskyttelse af den private ejendomsret i høj grad var stadfæstet i dansk lov d. 1. januar 1989. Og selvom man kan finde eksempler på nyere lovgivning, der præciserer ejendomsretten eller har til formål at løse eksternalitetsproblemer som fx forurening og CO_2-emissioner, er der næppe tvivl om, at en væsentlig del af den øgede regelmængde siden 1989, har haft andre formål end at sikre klassiske liberale dyder som beskyttelse af individet og den private ejendomsret, der samtidig fremmer den økonomiske vækst.

Formålet med dette projekt er at undersøge, hvordan reguleringen påvirker den økonomiske vækst i Danmark og hvor stort potentialet i et regelstop efter "1 ind, 1 ud"-modellen er.[4]

Dette notat fortsætter som følger: I afsnit 2 gennemgår vi den eksisterende litteratur, som beskriver de økonomiske konsekvenser af regulering. I afsnit 3 undersøger vi, hvor stort potentiale der er i bedre regulering i Danmark. Vi benytter tre tilgange til at beregne potentialet. Først baserer vi i afsnit 3.1, potentialeberegningen på et konkret regelstop har haft på væksten. I afsnit 3.2 undersøger vi potentialet baseret på studier af, hvordan den samlede mængde af regulering påvirker væksten. Sidst i afsnit 3.3 undersøger vi vækstpotentialet baseret på studier af effekten af at leve op til *best practice* indenfor regulering I afsnit 4 konkluderer vi og kommer med anbefalinger til politiske tiltag, der kan dæmme op for den stigende mængde af regulering.

2 Den internationale litteratur er klar: Regulering skader væksten

Vi har gennemgået i alt 68 studier og rapporter, som ser på sammenhængen mellem regulering og økonomisk vækst (se bilag A). Fælles for stort set alle studierne er, at de finder en negativ sammenhæng mellem mængden af regulering og den økonomiske vækst i nyere tid. Det vil sige, at øget regulering generelt fører til lavere økonomisk vækst.

Tabel 1 giver et overblik over den gennemgåede litteratur. En kort beskrivelse af studierne findes i litteraturgennemgangen i afsnit 5.

[3] Den svenske virksomhed Hövding, der laver airbag-cykelhjelme, kan fx ikke sælge deres produkt i USA, fordi The Consumer Protection Act — hvis formål det er at beskytte forbrugerne — kræver et fysisk produkt på hovedet med et spænde under hagen. Altså præcis det som Hövding med deres innovative hjelm forsøger at undgå. Kilde: https://www.atlasnetwork.org/articles/the-story-of-sweden-is-about-markets-not-socialism

[4] Dette kan betragtes som omkostningen ved at indføre regulering. Vi ser i dette notat ikke på gevinsten ved regulering. I praksis bør gevinster og fordele ved regulering afvejes.

Tabel 1
Overblik over den gennemgåede litteratur, der beskriver regulering og økonomisk performance

Emne	Antal studier	Beskrivelse	Overordnet konklusion
Reviews	3	Studier der gennemgår den eksisterende litteratur på området.	Generelt er regulering forbundet med ringere økonomisk performance.
Effekten på økonomisk vækst	31	Studierne undersøger, hvordan regulering påvirker økonomisk vækst. Studierne kigger både på økonomien som helhed, men også hvilken effekt regulering i specifikke brancher har på produktivitet og vækst.	Der er en negativ sammenhæng mellem regulering og vækst.
Reguleringsreformer	10	Studier der undersøger effekten af reguleringsreformer.	Reguleringsreformer har haft en positiv effekt på økonomien, herunder investeringer, produktivitet og vækst.
Mindstelønninger	6	Studier der undersøger effekten af mindstelønninger på beskæftigelse, jobvalg og aflønning.	Resultaterne er ikke entydige, hvilket kan tyde på, at effekten af minimumslønninger ikke er af stor betydning for beskæftigelsen, men at negative effekter opstår andre steder i økonomien.
Miljøregulering	4	Studier der undersøger effekten af regulering på miljø, herunder forurening og arbejdsmiljø.	Resultaterne er ikke entydige. Denne type regulering kan have både positiv og negativ påvirkning på økonomien, herunder beskæftigelsen og produktivitet.
Virksomheders og privatpersoners omkostninger	9	Studier der undersøger omkostninger forbundet med regulering.	Studierne finder store omkostninger forbundet med regulering. Små virksomheder og lavindkomsthusholdninger rammes disproportionalt af omkostninger ved regulering.
Generelt om regulering og økonomien	5	Studier der undersøger effekten af regulering på bl.a. innovation og korruption.	Studierne finder bl.a. at regulering, der fremmer konkurrencen er forbundet med mere innovation, og at lande med omfangsrig regulering har mere korruption.

Kilde: En kort beskrivelse af studierne findes i bilag A.

Der findes så vidt vides ingen selvstændige danske studier af, hvad det samlede omfang af regulering betyder for den økonomiske vækst i Danmark, men både Produktivitetskommissionen og De Økonomiske Råd har behandlet regulering. Produktivitetskommissionen (2013b) skriver, at den offentlige regulering har en betydelig indflydelse på produktiviteten pga. dens effekt på virksomheders omkostninger og konkurrencesituation. Produktivitetskommissionen foreslår bl.a., at den branchespecifikke erhvervsregulering gennemgås systematisk for at vurdere om den unødigt hæmmer produktiviteten og unødigt afviger fra den regulering, der eksisterer hos vores vigtigste handelspartnere. De anbefalede konkret, at planlovens bestemmelser om placering og størrelse af nye butikker blev lempet væsentligt, og at reguleringen af netværksservicebrancherne skulle ændres for at sikre en mere effektiv konkurrence. Produktivitetskommissionen anbefalede også, at man liberaliserede apotekerloven, hvilket skete få år senere i 2015. Liberaliseringen har umiddelbart været en succes og har ifølge apotekernes egen interesseorganisation, Danmarks Apotekerforening,

bl.a. ført til øget konkurrence og kortere ventetider på apotekerne.[5] Produktivitetskommissionen vurderede, at deres forslag — hvis de blev gennemført — ville øge produktiviteten med 1-2 mia. kr. for dagligvarehandlen og ca. 2 mia. kr. i netværksservices svarende ca. 0,1-0,2% af BNP.[6] De Økonomiske Råd (2018) peger på, at effektiv konkurrence kan øge væksten i de tjenesteydende erhverv. De anbefaler derfor, at man kritisk gennemgår offentlig regulering, der begrænser konkurrencen på det private marked, samt at den offentlige sektor så vidt muligt udsættes for konkurrence gennem fx udlicitering og øget brug af benchmarking.

Der er altså næppe tvivl om, at regulering samlet set medfører lavere økonomisk vækst, og at der derfor er et vækstpotentiale forbundet med at begrænse væksten i regelmængden eller ligefrem rulle den tilbage. Men hvor stort er dette potentiale?

3 Stort økonomiske potentiale ved et regelstop i Danmark

På baggrund af vores litteraturgennemgang, har vi identificeret fem studier, der gør det muligt at vurdere vækstpotentialet ved bedre og/eller mindre regulering i Danmark. De fem studier fordeler sig i tre overordnede grupper.

I den ene gruppe ser forskerne på konsekvenserne ved ikke at følge international *best practice* for regulering. Disse studier baserer sig på internationale sammenligner af reguleringen i forskellige lande fra Verdensbanken og OECD. Fordelene ved disse studier er, at de sammenligner effekten på tværs af lande i forhold til de lande, der har den bedste regulering. Dermed sikrer man, at gavnlige regler som fx visse typer af miljøbeskyttelse, ikke påvirker resultaterne væsentligt, da denne type regulering ofte vil være på plads i de lande, der lever op til *best practice*. Ulempen ved studierne er, at de ikke nødvendigvis siger noget om gevinsten ved egentlig deregulering, fordi *best practice* ikke nødvendigvis er det samme som optimal regulering (dette gælder fx for Verdensbankens Doing Business Index, mens OECD's Product Market Regulations faktisk har scoren 0 som optimal regulering), men også fordi indeksene baserer sig på relativt brede definitioner, og derfor ikke nødvendigvis fanger meget specifikke forbud som fx reguleringen, der forhindrer Uber i at levere deres services i Danmark, og forbuddet mod at fjernbusser konkurrerer mod DSB på ruter kortere end 75 km.

Disse forhold fanges bedre i den anden gruppe af studier, hvor man ser på den samlede effekt af regelmængden. Fordelen ved disse studier er, at man får opgjort alle omkostningerne ved regulering. Ulempen er til gengæld, at disse studier også tæller regulering med, der er "pengene værd". Altså som nævnt visse typer af miljøregulering, som ganske vist har reduceret BNP, men til gengæld har leveret bedre miljø til glæde for befolkningen (og hvor denne værdi overstiger de økonomiske omkostninger). Den sidste gruppe er et studie, der er baseret på erfaringer med et konkret regelstop i Canada. Fordelen ved dette studie er, at der her tages højde for, at reguleringen bliver prioriteret. Det betyder, at man undersøger, hvad effekten er, når man reducerer overflødig regulering.

[5] https://www.apotekerforeningen.dk/-/media/apotekerforeningen/analysertilgaengelighed/19-12-2018-konkurrence-ventetid-aabningstid-tilgaengelighed.pdf

[6] Ifølge Danmarks Statistik (2022) var bruttonationalproduktet for 2021 2.488 mia. kr.

Best practice-studierne kan altså til dels ses som en nedre grænse for potentialet for økonomisk vækst, mens studierne, der er baseret på det samlede omfang af regulering, kan ses som en øvre grænse for potentialet for økonomisk vækst.

I de følgende afsnit belyser vi de økonomiske konsekvenser af et regelstop i form af en "1 ind, 1 ud"-model med udgangspunkt i 1) den konkrete evaluering af et regelstop, 2) den samlede effekt af regelmængden, og 3) effekten af at leve op til *best practice*. I hvert afsnit beregner vi på baggrund af den internationale litteratur vækstpotentialet i Danmark ved at indføre et regelstop i form af en "1 ind, 1 ud"-model, der fastholder regelmængden på det nuværende niveau i 10 år frem for at stige med den gennemsnitlige regelvækst fra 2012 til 2022, hvor regelmængden steg med 14%, jf. figur 2.[7] Hvert afsnit starter med en kort gennemgang af den anvendte litteratur, hvorefter litteraturen relateres til et regelstop i Danmark og de beregnede vækstpotentialer præsenteres.

Figur 2

Illustration af basis for beregningerne. Uden regelstop vokser regelmængden med samme hast som mellem 2012 og 2022, mens et regelstop vil fastholde regelmængden på det nuværende niveau.

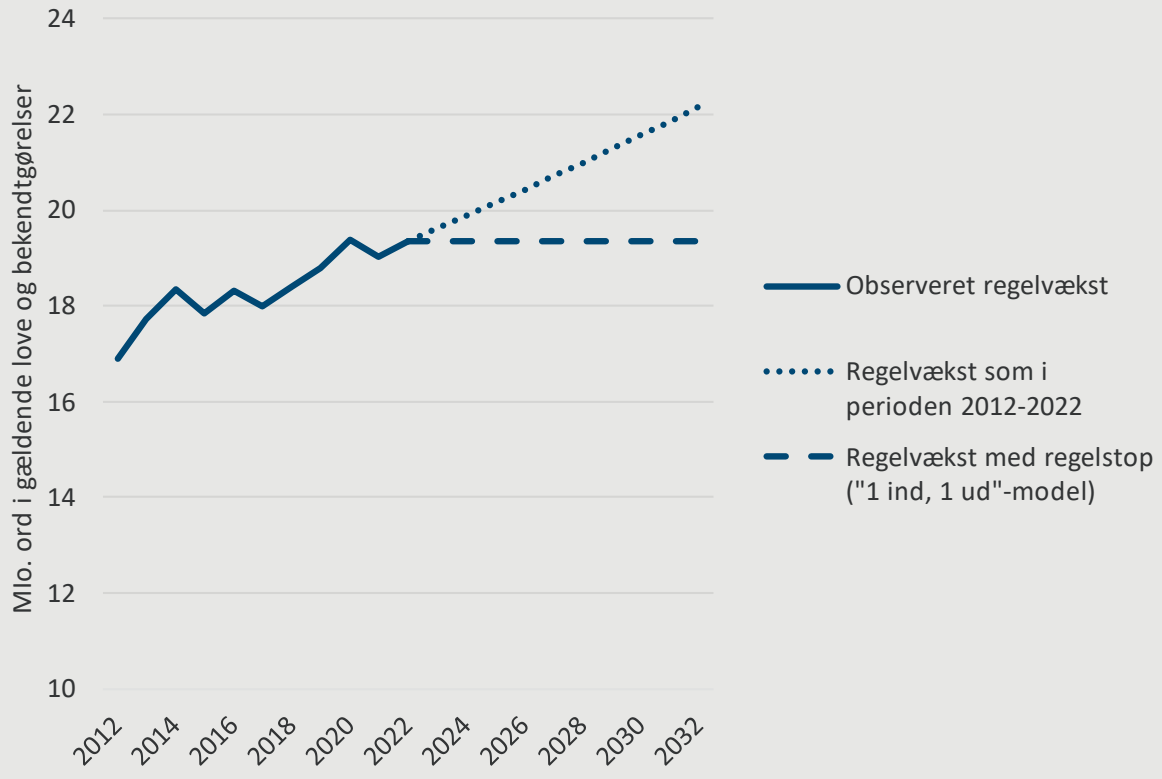

Note: Figuren viser antal ord i gældende lovgivning (love og bekendtgørelser) ekskl. tal (fuldt optrukket) samt udviklingen forudsat i beregningerne med et regelstop (stiplet linje) og uden et regelstop (prikket linje). I det sidste scenarie vokser regelmængden med samme hastighed som i perioden 2012-2022. Bemærk at Y-aksen er ændret af formidlingsmæssige årsager.
Kilde: CEPOS' reguleringsdatabase

[7] De seneste 10 år er regelvæksten gået relativt langsom set i et historisk perspektiv. Hvorvidt dette er en ny tendens, eller om der er tale om en midlertidig opbremsning, er uvist. I sidste tilfælde vil vores estimater for effekten af et regelstop være underkantsskøn.

3.1 Det økonomiske potentiale i et regelstop er 3,3% baseret på erfaringer med regelstoppet i Canada

I dette afsnit opgør vi det økonomiske potentiale ved et regelstop med udgangspunkt i en konkret evaluering af regelstoppet i British Columbia.

Da man i 2001 indførte et regelstop i form af en "1 ind, 2 ud"-model i British Columbia (BC) i Canada, skete det efter en længere periode, hvor væksten i BC i gennemsnit havde været 1,3%-point lavere end den gennemsnitlige vækst i Canada. I perioden efter dereguleringen var vækstraten i gennemsnit 1,1%-point højere i BC sammenlignet med den gennemsnittelige vækst i Canada, jf. Coffey og McLaughlin (2021) og Jones (2018).

Coffey og McLaughlin (2021) har undersøgt de økonomiske effekter af regelstoppet i BC og har ved hjælp af en difference-in-difference metode estimeret, at vækstraten i perioden efter 2001 var omkring 25% højere i British Columbia sammenlignet med de andre canadiske provinser. Coffey og McLaughlin (2021) finder en statistisk signifikant sammenhæng mellem regelstoppet og den forbedrede økonomi i British Columbia. Mere specifikt finder de, at 1% stigning i mængden af regler hænger sammen med 0,028% reduktion i årlig økonomisk vækst. Det betyder, at regelstoppet i Canada, hvor mængden af regler blev reduceret med 36%, påvirker den økonomiske vækst positivt med omkring 1%-point årligt. Det tyder altså på, at der kan være betydelige, positive effekter af et regelstop.

Overført til danske forhold, ville effekten de første år med regelstop være relativt lille, fordi regelmængden kun er marginal mindre med regelstop end i alternativet uden regelstop. Men efter 10 år vil regelmængden være 22% lavere end i basis, og effekten på den *årlige* økonomiske vækst ville være 0,61%. På grund af den 10-årige indfasning, er den samlede effekt over 10 år 3,3%, jf. figur 3. Bemærk, at den øgede vækst herefter vil fortsætte, så effekten efter 15 år – som er det tidsrum Coffey og McLaughlin (2021) dækker – er hele 6,5%.

Figur 3
Effekten på BNP ved 10-år med et regelstop baseret på erfaringer fra Canada

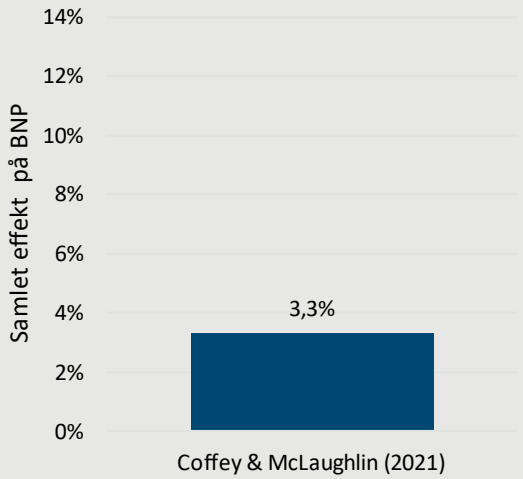

Note: Y-aksen er justeret, så den er ens for alle figurer i afsnit 3, så sammenligningen på tværs af estimater bliver nemmere.
Kilde: Egne beregninger baseret på Coffey og McLaughlin (2021).

Der er betydelig usikkerhed ved beregningerne. Særligt er det usikkert, om erfaringerne fra British Columbia i Canada kan overføres direkte til Danmark. Disse usikkerheder er uddybet sidst i næste afsnit.

3.2 Det økonomiske potentiale i et regelstop baseret på studier af den samlede effekt af regelmængden er 7,4% til 13,8%

I dette afsnit opgør vi det økonomiske potentiale ved et regelstop med udgangspunkt i den litteratur, der belyser den samlede effekt af regelmængden på væksten.

Dawson og Seater (2013) (*publiceret i "Journal of Economic Growth"*[8]) bruger udsvingene i mængden af føderal regulering i USA i perioden 1949-2005 til at estimere effekten af føderal regulering på den økonomiske vækst. De konkluderer, at den negative effekt på velstanden af den voksende mængde føderale regler betyder, at den amerikanske økonomi ville have været 257% større i 2005, hvis mængden af føderale regler havde været fastholdt på 1949-niveau. Det svarer til at øget regulering samlet har reduceret væksten med 72%. I samme periode steg antallet af sider i Code of Federal Regulations (CFR) fra 19.335 i starten af 1949 til 134.261 sider i slutningen af 2005. Det er en vækst i regelmængden på 594% i perioden, som gennemsnitligt svarer til 3,5% årligt. Ved at sammenholde væksten i regelmængden med den manglende økonomiske vækst, kan man beregne, at 1% regelvækst i gennemsnit har reduceret den økonomiske vækst med 0,65%.

Coffey m.fl. (2020), publiceret i *"Review of Economic Dynamics"*, bruger væksten i regelmængden i forskellige sektorer sammenholdt med sektorens vækst i perioden 1980-2014 til at estimere konsekvenserne af den stigende regelmængde for den samlede økonomisk vækst i USA. De finder, at USA i 2014 kunne have været 25% rigere, hvis ikke man havde indført ny føderal regulering siden 1980. Det svarer til at øget regulering samlet har reduceret væksten med 20%. I samme periode voksede antallet af ord i den føderale lovgivning med 85%. Ved igen at sammenholde de to tal, kan man beregne, at 1% regelvækst i gennemsnit har reduceret den økonomiske vækst med 0,36%.

Tabel 2 opsummerer resultaterne fra Dawson og Seater (2013) og Coffey m.fl. (2020).

Tabel 2

Gennemsnitligt fald i den økonomiske vækst ved 1% større regelmængde

	Vækst i regelmængden	Samlet reduktion i økonomisk vækst	Elasticitet: Effekt på BNP ved en stigning på 1% i regelmængden
Dawson og Seater (2013)	594%	-72%	-0,657% højere BNP
Coffey m.fl. (2020)	85%	-20%	-0,362% højere BNP

Kilde: Egne beregninger samt Dawson og Seater (2013) og Coffey m.fl. (2020) (regelvæksten i perioden fra 1980 til 2014 er fundet i McLaughlin og Sherouse (2018)). Beregningerne er uddybet i bilag D.

I **figur 4** har vi opgjort hvad resultaterne betyder for BNP i Danmark, hvis Folketinget indførte et regelstop i form af en "1 ind, 1 ud"-model, hvor mængden af regler ikke fik lov til at vokse i 10-år. I beregningen har vi forudsat, at regelvæksten de næste 10 år – uden et regelstop – ville svare til den gennemsnitlige regelvækst fra 2012 til 2022, hvor regelmængden steg med 14%, jf. figur 1. Effekten skal således ses som forskellen mellem en situation, hvor regelmængden får lov til samlet set at

[8] Journal of Economic Growth ligger nr. 10 på IDEAS' rangliste, jf. https://ideas.repec.org/top/top.journals.all.html.

vokse med 14% på 10 år, og en situation hvor regelmængden fastholdes på det nuværende niveau. Figur 4 viser, at et 10-årigt regelstop potentielt ville kunne øge BNP med 7,4% til 13,8%, hvilket svarer til et årligt vækstbidrag på 0,7%-1,3%. Igen kan dette sammenlignes med den gennemsnitlig årlig økonomisk vækst pr. indbygger i Danmark mellem 2000 og 2021, som var på 0,8%.

En del af vækstpotentialet skyldes, at man med deregulering fjerner barrierer, der giver et engangsløft i velstanden, men der kan også være tale om et permanent løft i samfundets evne til at skabe vækst. Det er dog ikke muligt at sige, hvor stor en del af den potentielle vækseffekt, der kan tilskrives et engangsløft, og hvor meget der kan tilskrives en varig vækseffekt.

Figur 4
Effekten på BNP ved 10-år med et regelstop baseret på studier af den samlede effekt af regelmængden

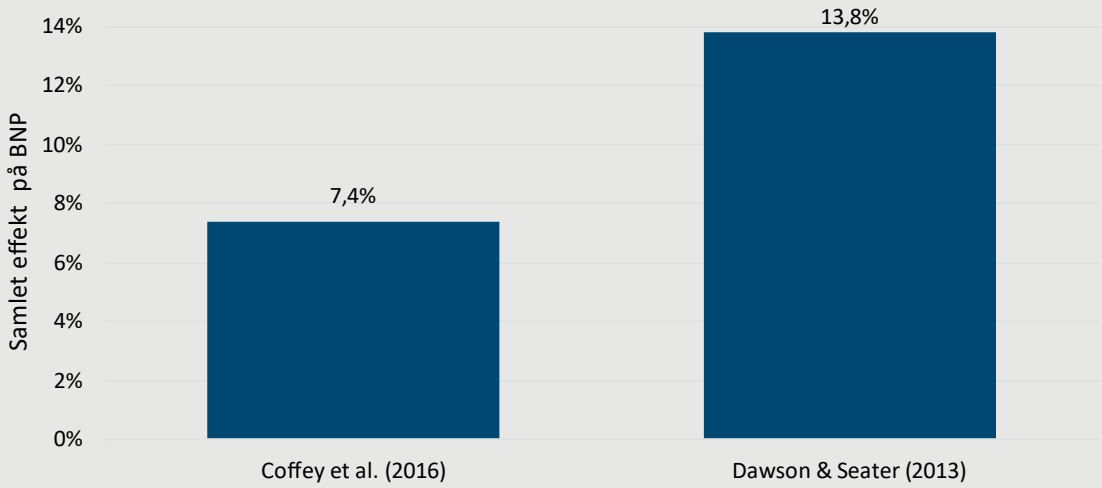

Note: Y-aksen er justeret, så den er ens for alle figurer i afsnit 3, så sammenligningen på tværs af estimater bliver nemmere.
Kilde: Egne beregninger baseret på Dawson og Seater (2013) og Coffey m.fl. (2020).

Usikkerhed ved estimaterne

Der er flere usikkerheder ved potentialeberegningen baseret på Coffey m.fl. (2020) og Dawson og Seater (2013), man bør være opmærksom på. Blandt andet er der usikkerhed om tidsdimensionen i forhold til hvor hurtigt deregulering virker. Det er derfor usikkert, om vækseffekterne ville indfinde sig allerede i løbet af den 10-årige periode, hvor regelstoppet var gældende, eller om man først ville se effekterne senere. Man skal også være opmærksom på, at både eksistensen af og ændringerne af regler kan påvirke væksten. Hvis man indfører et regelstop, hvor mængden af regler ikke får lov til at vokse, men hvor man til gengæld meget hyppigt ændrer reglerne, vil det naturligvis påvirke resultaterne.

Ydermere bygger beregningerne på en antagelse om, at væksten i de følgende 10 år vil svare til den gennemsnitlige regelvækst fra 2012 til 2022. Det er selvsagt usikkert, hvorvidt væksten i regelmængden vil være uændret. Det er dog vores bedste skøn for udviklingen i regelvæksten, hvorfor beregningerne ved et regelstop er baseret på den antagelse.

Med hensyn til sammenligneligheden mellem studiet af et regelstop i British Columbia til en dansk kontekst, er det værd at holde for øje, at British Columbia havde ry for at være overreguleret og at denne overregulering var årsag til at provinsen havde ringere økonomisk performance end resten af Canada. Det er vores opfattelse, at kvaliteten af reguleringen i Danmark er relativt høj sammenlignet med resten af verden. Det ses bl.a. på forskellige indekser over økonomisk frihed, som fx Verdensbankens Ease of Doing Business[9] og OECD's mål for regulering af produktmarkeder.[10] På begge indekser er Danmark i top-4, når man måler på kvaliteten af virksomhedsregulering og produktmarkedregulering. Der kan altså være tale om, at der i højere grad var flere "lavthængende frugter" i form af regulering i British Columbia sammenlignet med Danmark. Det kan betyde, at når man overfører effekten til Danmark kan estimatet være overvurderet. Da erfaringerne med konkrete regelstop er begrænset, er estimaterne fra Coffey og McLaughlin (2021) dog det bedste bud, vi har på effekten af et regelstop, men man bør være opmærksom på denne usikkerhed.

Samme problemstilling gælder for USA, som er gennemreguleret samfund og typisk ligger under Danmark på de internationale indekser for økonomisk frihed, på trods af at USA har lavere skatter og en mindre offentlig sektor. Derfor kan resultaterne fra Coffey m.fl. (2020) og Dawson og Seater (2013) heller ikke nødvendigvis direkte overføres til danske forhold.

Den grundlæggende forklaring på, at resultaterne fra USA og Canada ikke nødvendigvis kan overføres til danske forhold er forklaret af Mandel og Carew (2013) med udgangspunkt i tre overordnede teorier.

1. **Småsten i vandløbet** beskriver, hvordan hver enkelt regel fungerer som en sten i et vandløb. Den enkelte sten påvirker ikke vandets flow, men efterhånden som flere og flere sten smides i vandløbet, kan vandløbet – eller innovationen i et samfund – blive fuldkommen blokeret.
2. **Samspilseffekter** beskriver, hvordan ny regulering kan påvirke eksisterende regulering på en – ofte utilsigtet – måde. Og jo mere eksisterende regulering der er, jo større er risikoen for, at ny regulering påvirker noget ét eller andet sted i regeljunglen, som man ikke havde overvejet.
3. **Systemoverbelastning** beskriver, hvordan en større og større mængde regulering skubber flere og flere ressourcer fra produktive aktiviteter, der skaber vækst og innovation, og over mod aktiviteter, der alene har til formål at sikre, at reglerne overholdes. Et eksempel på dette er de over 4.300 veluddannede medarbejdere i den finansielle sektor, der arbejder med compliance, jf. Finans Danmark (2019).

Samlet set betyder Mandel og Carew (2013)'s tre teorier, at et samfund har en lav grad af regulering, kan tilføje nye love og bekendtgørelser, uden at det påvirker flowet i samfundsøkonomien væsentligt. Men efter et kritisk punkt opstår der ikke-lineære effekter og ekstra regulering begynder at udgøre en byrde der bremser fremdriften i samfundsøkonomien. Hvis man ser bort fra størrelsen af den offentlige sektor, er Danmark er relativt frit samfund sammenlignet med fx USA. Danmark scorer således bedre end USA i begge indeks brugt i afsnit 3.3 om *best practice*, og Danmark ligger fx højere end USA på 9 af 10 indikatorer i Heritage Foundations Economic Freedom Index, hvis man ser bort fra skatter og offentligt forbrug. Da der er meget, der peger på, at omkostningerne ved regulering er stigende med mængden af regulering, betyder det, at man sandsynligvis overvurderer

[9] Se https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf
[10] Se https://www.oecd.org/economy/reform/indicators-of-product-market-regulation/

de økonomiske omkostninger ved regulering i Danmark, når man overfører resultaterne direkte fra USA til Danmark, fordi Danmark næppe er lige så tilsandet med regler som USA.

3.3 Det økonomiske potentiale i et regelstop er 2,3% til 5,6% baseret på studier af *best practice*

I dette afsnit opgør vi det økonomiske potentiale ved et regelstop med udgangspunkt i den litteratur, der belyser effekten af at leve op til *best practice*. I beregningerne forudsætter vi, at et regelstop i form af en "1 ind, 1 ud"-model fører til, at Danmark i løbet af 10 år lever op til *best practice*. *Best practice*-litteraturen tager udgangspunkt i en sammenligning mellem forskellige lande, hvor en gruppe af lande udgør *best practice*. Ofte lever et land kun op til *best practice* på enkelte områder (fx inden for nogle – men ikke alle sektorer), og der er ikke nødvendigvis ét land, der lever op til *best practice* på alle områder. Vækstpotentialet for øvrige lande er dermed den økonomiske gevinst landene kan opnå, hvis de forbedrer reguleringen, så den svarer til *best practice* på alle områder. Ved fortolkningen af resultaterne skal man derfor være opmærksom på, at der er forskel på regulering efter *best practice* og optimal regulering. For eksempel er UK i nogle studier i gruppen af *"best practice"*-lande, selvom hvert femte job i UK kræver statslig autorisation, hvilket næppe kan betegnes som *optimal practice.*[11]

Best practice-tilgangen betyder også, at vækstpotentialet i Danmark afhænger af Danmarks placering i forhold til *best practice* og dermed hvilken definition af *best practice*, der er anvendt. Vi har umiddelbart identificeret to studier, hvor resultaterne kan overføres til Danmark og bruges til at vurdere vækstpotentialet i Danmark ved at leve op til *best practice*.

Guillemette og Turner (2018) fra OECD har opgjort, hvordan BNP kan påvirkes af at lave produktmarkedsreformer, der lever op til *best practice* i OECD. OECD opgør indikatorer for produktmarkeder (PMR), hvilket er markedet for endelige varer og serviceydelser. OECD anfører, at konkurrencefremmende regulering på markedet for varer og serviceydelser kan fremme levestandarden (bl.a. gennem lavere forbrugerpriser), øge outputtet pr. indbygger gennem højere kapitalintensitet samt tilskynde virksomheder til at være mere innovative og effektive og dermed øge produktiviteten, se OECD (2018). Guillemette og Turner (2018) finder, at reformer af produktmarkedet der tilsvarer *best practice* kan medføre en stigning i BNP på 2,3 pct. i Danmark. Guillemette og Turner (2018) definerer *best practice* defineret som de 5 bedste lande i OECD. I studiet ser de på effekten i 2060 for OECD-landene, men da Danmark er et af de lande, der er tættest på *best practice* allerede, må det forventes, at Danmark også hurtigere vil kunne "lukke hullet", og dermed opnå effekterne tidligere end fx Tyrkiet og Israel, der er meget længere fra *best practice*. Om dette sker allerede efter 10 år, er dog naturligvis usikkert.

Det andet studie er af Djankov m.fl. (2006), som er publiceret i *"Economics Letters"*. Djankov m.fl. (2006) tager udgangspunkt i 'Doing Business'-rapporten fra World Bank (2005), som rangerer 135 lande i forhold til hvor let det er at drive forretning i det pågældende land. Djankov m.fl. (2006) beregner for hvert land en 'Doing business'-score på baggrund af gennemsnittet for syv områder, hvor hvert land kan få mellem 0 og 1 point. Hvis et land scorer 1 i gennemsnit, lever det altså op til

[11] https://iea.org.uk/publications/conspiracy-against-the-public-occupational-regulation-in-the-uk-economy/

best practice på samtlige områder. Djankov m.fl. (2006) viser, at jo højere et land scorer, jo højere er væksten i landet.

På baggrund af resultaterne i Djankov m.fl. (2006) har vi beregnet vækstpotentialet over 10 år, hvis et regelstop i form af en "1 ind, 1 ud"-model i Danmark fører til, at vi lever op til *best practice* på alle områder og altså scorede den højst mulige samlede karakter. Metoden er beskrevet i bilag B, og resultatet fremgår af figur 5. Vores beregninger viser, at vækstpotentialet i Danmark er 2,3%-5,6% over en 10-årig periode, hvis regelstoppet fører til, at Danmark lever op til *best practice* på alle områder. Det svarer til et årligt vækstbidrag på 0,2%-0,5%, hvilket skal sammenlignes med en gennemsnitlig årlig økonomisk vækst pr. indbygger i Danmark på 0,8% fra 2000 til 2021.[12] Vi finder altså et betydeligt potentiale for at øge væksten ved at lave mere hensigtsmæssig regulering, i den forstand at reguleringen er mindre begrænsende for virksomheder, så de kan udøve virksomhed og konkurrere. Hvor stor en del af vækssteffekten ved forbedret regulering, der er et engangsløft, og hvor meget der er en varig vækssteffekt, er ikke umiddelbart mulig at afgøre.

Figur 5

Effekten på BNP ved 10-år med et regelstop baseret på studier af effekten af at leve op til *best practice*

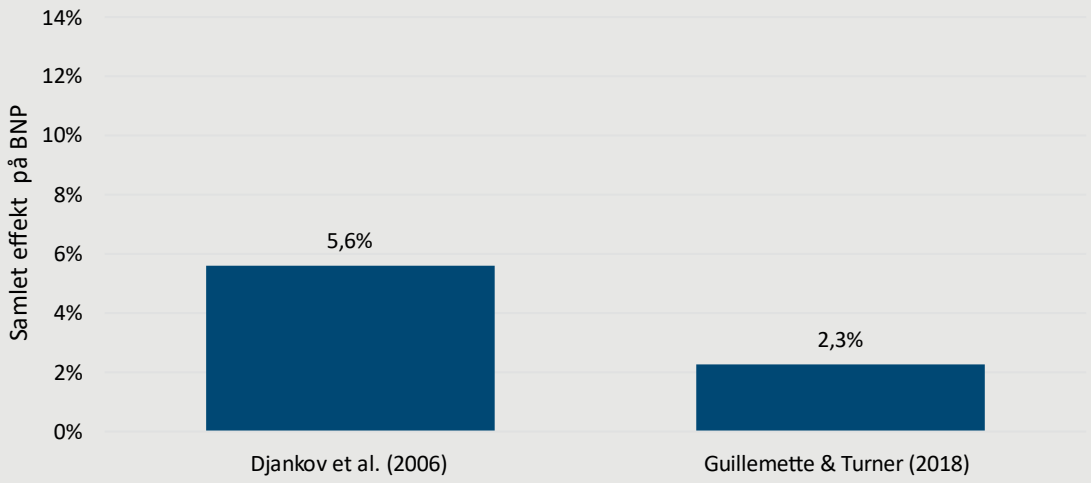

Note: Y-aksen er justeret, så den er ens for alle figurer i afsnit 3, så sammenligningen på tværs af estimater bliver nemmere.
Kilde: Djankov m.fl. (2006), Guillemette og Turner (2018) og egne beregninger. Metoden for Djankov m.fl. (2006) er beskrevet i bilag B.

For at overføre resultaterne fra Djankov m.fl. (2006) til danske forhold i 2021, har vi foretaget en række antagelser, som er beskrevet i bilag B. De resultater, der er præsenteret i figur 5 skal derfor alene ses som et overslag over potentialet ved at forbedre reguleringen i Danmark.

Det er vigtigt at påpege, at både Djankov m.fl. (2006) og Guillemette og Turner (2018) er baseret på internationale indeks, som indeholder en række problemstillinger. Fx ser indeksene kun på en lille del af landenes samlede regulering og kun på udvalgte sektorer, og de er påvirket af både skaberne af

[12] Ifølge Statistikbanken NAN1, var BNP pr. indbygger (2010-priser) 314.200 kr. i 2000 og 371.800 kr. i 2021.

indeksene (i de tilfælde hvor indekset kun indeholder et par reguleringsområder, vælger skaberne fx områderne) og af landeksperterne, der vurderer, hvor reguleret et land er i spørgeskemaer og undersøgelser.[13]

I det omfang at OECD's og Verdensbankens indekser ikke fanger regulering, der er målrettet mod at forhindre fx Uber i at drive forretning i et land, undervurderes vækseffekterne altså, hvis man baserer potentialet på disse indeks. Der kan altså være et vækstpotentiale ud over det, der er vist i dette afsnit. Hvor stort dette potentiale kan være, er temaet for næste afsnit.

3.4 Samlet overblik

Vækstpotentialerne ved at anvende metoderne fra de fem forskellige studier fremgår af figur 6. Baseret på erfaringer med et regelstop i Canada har vi opgjort vækstpotentialet til 3,3%, når vi opgør vækstpotentialet med udgangspunkt i den økonomiske litteratur, der undersøger hvordan regelmængden samlet set påvirker den økonomiske vækst, er vækstpotentialet i et regelstop beregnet til mellem 7,4% og 13,8% højere BNP. Hvis Danmark lever op til *best practice* i forbindelse med et regelstop, er vækstpotentialet beregnet til mellem 2,3% og 5,6% højere BNP.

Et konservativt skøn for vækstpotentialet baseret på resultaterne præsenteret i figur 6 vil derfor være 2,3% højere BNP i løbet af 10 år.

Figur 6
Effekten på BNP ved 10-år med et regelstop baseret på forskellige tilgange

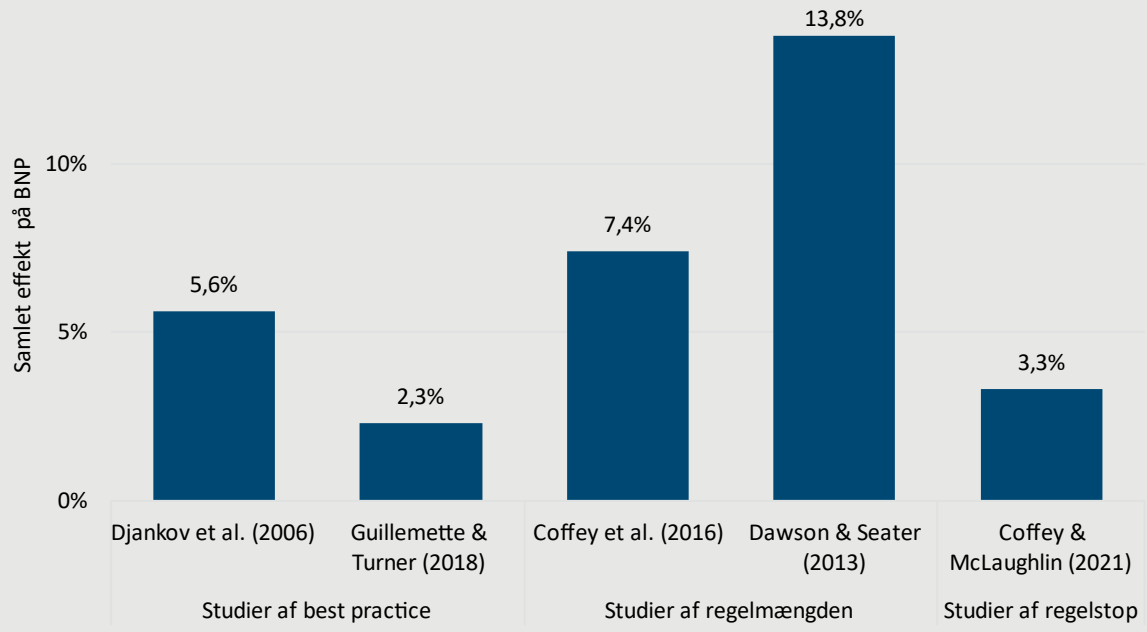

Kilde: Egne beregninger baseret på Coffey og McLaughlin (2021), Dawson og Seater (2013), Coffey m.fl. (2020), Djankov m.fl. (2006) og Guillemette og Turner (2018)

[13] I september 2021 besluttede Verdensbanken at droppe den årlige "Doing Business"-rangering efter en ekstern gennemgang havde fundet uregelmæssigheder i data for 2018 og 2020, som fik lande som bl.a. Kine og Saudi Arabien til at fremstå bedre. Vores beregninger er baseret på 2005 data fra Verdensbanken samt Danmarks placering i 2020, som primært er påvirket af lande, som vi umiddelbart har tiltro til, har indberettet de rigtige tal. De 10 øverst rangerede lande i 2020 var New Zealand, Singapore, Hong Kong, Danmark, Sydkorea, USA, Georgien, Storbritannien, Norge og Sverige.

3.5 Potentiale for store løngevinster til danskerne ved et regelstop

Som nævnt opstår den økonomiske vækst pga. højere produktivitet i det danske samfund. I et historisk perspektiv har lønningerne fulgt produktiviteten i den private sektor tæt, jf. ABCepos (2022). Det skyldes konkurrence om arbejdskraften. Hvis lønningerne er højere end produktiviteten, vil virksomhederne betale mindre for arbejdskraften, end de tjener på den. For at maksimere indtjeningen, vil virksomhederne derfor efterspørge mere arbejdskraft, og dette vil presse lønningerne opad. Hvis lønningerne til gengæld er lavere end produktiviteten, vil virksomhederne betale mere for arbejdskraften, end arbejdskraften kan tjene ind til virksomheden. Og så vil virksomhederne tabe penge og før eller siden gå konkurs. Derfor vil højere produktivitet før eller siden føre til højere lønninger. Det betyder, at danske lønmodtagere kan opnå en løngevinst som følge af et effektiv regelstop.

Potentiale for løngevinst på mindst 20.000 kr. om året for en arbejderfamilie

Fordi lønninger følger produktiviteten, kan et effektivt regelstop medføre en potentiel løngevinst på 20.000-199.800 kr. om året før skat for en arbejderfamilie, jf. figur 7, med 20.000 som det konservative skøn.

Figur 7
Løngevinst ved et 10-årigt regelstop for en arbejderfamilie

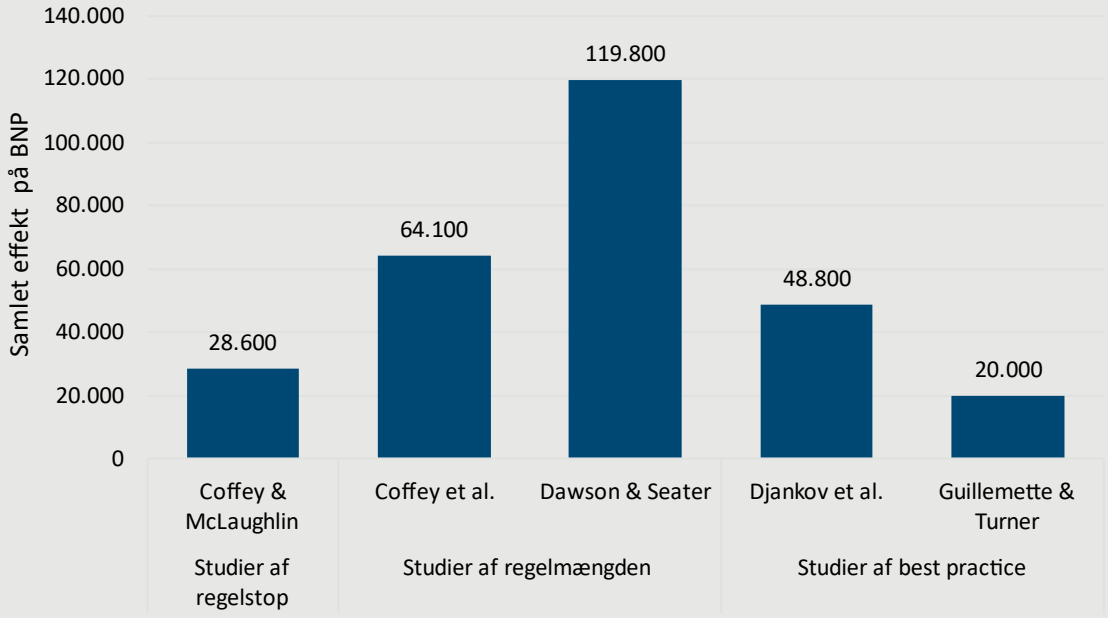

Kilde: Egne beregninger baseret på Finansministeriets familietypemodel.

Potentiale for løngevinst på mindst 30.000 kr. om året for en funktionærfamilie

Tilsvarende kan en funktionærfamilie opnå en ekstra løngevinst på mellem 30.100-180.800 kr. om året før skat, hvis der gennemføres et effektivt regelstop, jf. figur 8, med 30.100 som det konservative skøn.

Figur 8

Løngevinst ved et 10-årigt regelstop for en funktionærfamilie

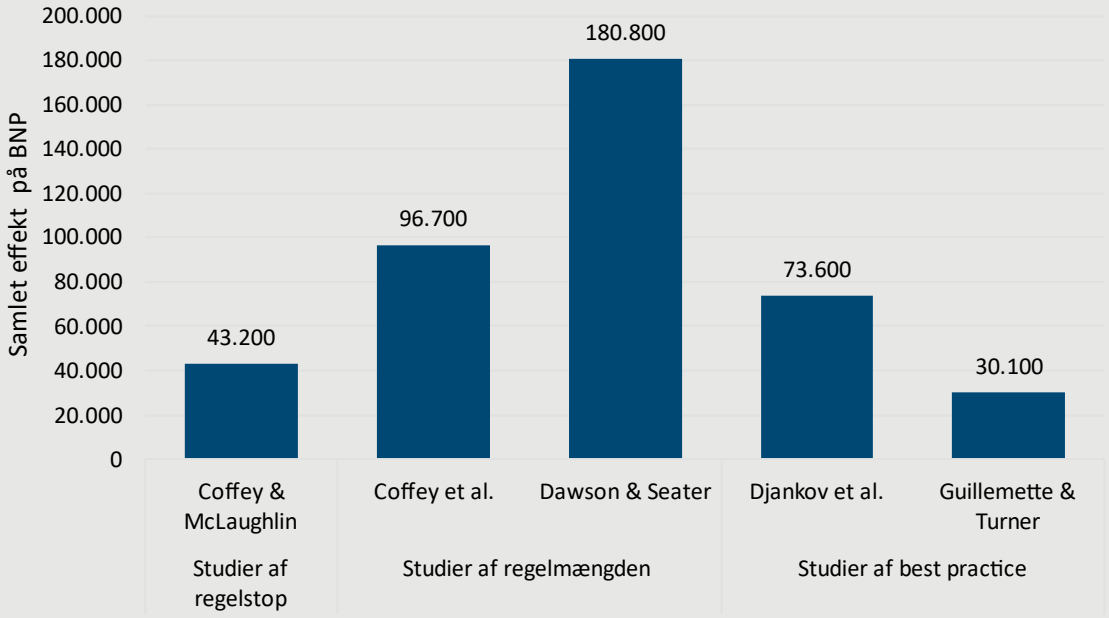

Kilde: Egne beregninger baseret på Finansministeriets familietypemodel.

4 Konklusion: Det anbefales at indføre et regelstop

Ved at overføre internationale studier til en dansk kontekst er det undersøgt, hvad vækstpotentialet ved et regelstop er i Danmark. Potentialeberegningerne peger på, at der er et stort vækstpotentiale for Danmark, hvis vi kan reducere mængden af – og forbedre den tilbageværende – regulering. Spændet mellem laveste og største estimat er relativt stort, hvilket indikerer at der er stor usikkerhed forbundet med potentialeberegningerne. Men selv hvis en mindre del af det konservative estimat på 2,3% kan indfries, er der tale om en stor forøgelse af velstanden. Hvis det konservative estimat for vækstpotentialet indfries, vil der være tale om en årlig løngevinst på 20.000 kr. før skat for en arbejderfamilie og tilsvarende 30.100 kr. for en funktionærfamilie ved et 10-årigt regelstop.

Økonomisk vækst omtales ofte som et mål i sig selv. Men økonomisk vækst bør i højere grad ses som en indikator for, om man har et velfungerende samfund, hvor borgere og virksomheder frit kan løse hinandens problemer, uden at staten lægger hindringer i vejen i form af høje skatter eller omfangsrig regulering. Det er derfor – uanset politisk ståsted – relevant at se på, hvordan vi får begrænset regelmængden i Danmark for derigennem at øge den økonomiske vækst.

Erfaringerne har vist, at skiftende regeringers deregulerings- og afbureaukratiseringstiltag ikke har virket.[14] Det virker ikke at fjerne enkelte regler med en pincet, mens man øser nye regler ind med en skovl, som Magrethe Vestager formulerede det. Derfor er der behov for et paradigmeskifte for Regelstaten. Et skifte, der kan opfylde to målsætninger.

For det første skal paradigmeskiftet bidrage til, at skiftende regeringer og folketing bliver mere tilbageholdende med at indføre ny regulering. For det andet skal centraladministrationen motiveres til at finde regler, der kan afskaffes, uden at man giver køb på væsentlige politiske målsætninger – herunder kan man fx lade Danmarks Statistik opgøre regelmængden løbende.

Begge mål kan opnås ved at indføre et regelstop i stil med skattestoppet, hvor enhver ny regel skal "finansieres" ved at afskaffe en eksisterende, også kendt som "1 ind, (mindst) 1 ud". Regelstop er blevet anvendt andre steder med stor succes. I 2001 havde British Columbia i Canada i en længere årrække oplevet lavere vækst end de resterende stater i Canada. Derfor indførte man en afbureaukratiseringsreform. Målet var at reducere regelmængden med 1/3 på 3 år. De første 3 år arbejdede man med "1 ind, 2 ud", dvs. hver gang man ønskede at indføre en ny regel, skulle der afskaffes to først. Efter de tre år ændrede man proceduren til "1 ind, 1 ud" for at undgå en ny situation med overdreven regulering. Reformen virkede og i perioden fra 2001 til 2017 formåede man at halvere regelmængden, se Herby og Andersen (2022). Samtidig med at man reducerede den samlede regelmængde i staten, så man faktisk også en fremgang i væksten og oplevede højere vækstrater end de resterende Canadiske stater.

En lignende reform kan indføres i Danmark, hvor man i en periode arbejder med "1 ind, 2 ud" og derefter går over til "1 ind, 1 ud" for at undgå at ende med en uoverskuelig mængde af regulering. Vores potentialeberegninger viser, at der er et potentiale for vækst i Danmark, som kan indfries hvis vi regulerer mindre og bedre. Kan vi indfri dette potentiale vil det forøge velstanden og fremme Danmark som et velfungerende samfund, hvor borgerne kan servicere og hjælpe hinanden.

[14] For en oversigt over tiltag henvises til tabel 3 i Herby (2021).

5 Bilag A: Gennemgang af litteratur, der dækker regulering og økonomisk performance

Litteraturen viser et klart billede: statslig regulering, der begrænser markedets muligheder for selv at finde frem til de bedste løsninger, hæmmer produktiviteten og den økonomiske vækst.

Nedenfor gennemgår vi en bred vifte af litteratur, som dækker sammenhængen mellem regulering og økonomisk performance. Studierne er tentativt opdelt efter emne. Bemærk, at der ikke er tale om en systematisk gennemgang af litteraturen.

5.1 Reviews mv.

1. Broughel og Hahn (2020) gennemgår peer-reviewed studier, der undersøger, hvordan regulering påvirker den økonomiske vækst. De konkluderer, at regulering begrænser konkurrencen, begrænser incitamenter til at investere i produktivitetsfremmende teknologier og reducerer den økonomiske vækst.
4. Gordon (2004) gennemgår, hvorfor produktiviteten i Europa faldt relativt til USA i midten af 1990'erne. Han peger på adskillige regulatoriske forklaringer, herunder planlovgivning i Europa, der forhindrede megavarehuse, og regulering der forhindrede europæiske virksomheder i at implementere nye teknologier og innovationer.
5. Neumark og Shirley (2021) undersøger litteraturen, der ser på effekten af minimumslønninger i USA, og når frem til fire hovedkonklusioner: (i) der er en overvægt af negative beskæftigelseselasticiteter i litteraturen, dvs. en negativ sammenhæng mellem mindsteløn og beskæftigelse, (2) evidensen for dette er mere robust for unge og lavtuddannede, (iii) evidensen fra studier, der undersøger hvordan arbejdstagere bliver direkte påvirket peger på endnu stærkere, negative beskæftigelseseffekter, (iv) Evidensen fra studier af lavtlønsbrancher er mindre ensidet.

5.2 Studier

Effekten på økonomisk vækst

6. Aghion m.fl. (2009) undersøger, hvordan omfanget af regulering af produktmarkeder og ansættelsesforhold påvirker den økonomiske vækst. De finder, at reguleringen påvirker totalfaktorproduktiviteten negativt i lande tæt på den teknologiske front.
7. Arnold m.fl. (2008) finder, at en høj grad af regulering hæmmer væksten. Studiet viser, at specielt i kontinentale EU-lande har regulering sænket væksten i informations- og kommunikationsteknologi-forbrugende sektorer, der bruger halvfabrikata og tjenesteydelser. Regulering rammer specielt de virksomheder, der har potentiale til at gøre det godt på både hjemme- og internationale markeder.
8. Barone og Cingano (2011) finder, at en lavere grad af regulering kan øge væksten. Resultaterne indikerer, at mindre regulering af tjenesteydelser øger værditilvæksten, produktiviteten og eksportvæksten i fremstillingsindustrier, der anvender tjenesteydelser intensivt.

9. Bartelsman og Gautier (2010) finder, at høj-risiko innovative sektorer er relativt mindre i lande med en høj grad af regulering af ansættelsesforhold, hvilket de mener delvist forklarer, hvorfor EU's produktivitet var relativt lavere end USA's fra 1995.
10. Bassanini m.fl. (2009) finder, at regulering af opsigelser svækker produktivitetsvæksten i industrier, hvor der er større sandsynlighed for, at reguleringen bindende. De finder ikke evidens for, at regulering af midlertidige kontrakter påvirker produktiviteten.
11. Besley og Burgess (2004) undersøger arbejdsmarkedsforhold og vækst i indiske delstater. De finder, at stater som ændrede reguleringen af arbejdsmarkedskonflikter i en pro-arbejdstager retning oplevede lavere output, beskæftigelse, investeringer og produktivitet og førte til større fattigdom.
12. Bourlès m.fl. (2010) finder, at konkurrencebegrænsende regulering i *upstream* sektorer dæmper multifaktorproduktivitetsvæksten i *downstream* aktiviteter. De finder, at Danmark kunne have haft en yderlige vækst i multifaktorproduktiviteten i perioden 2000 til 2007, hvis man havde tilpasset reguleringen til *best practice* i år 2000. Dette ville have medført en vækstgevinst på 2,91%.
13. Bridgman (2007) studerer effekten af regulering på produktiviteten og velfærd i den amerikanske sukkerfabrikationsindustri. De viser, at reguleringen reducerede produktiviteten og førte til et velfærdstab.
14. Cebula (2011) undersøger, hvordan økonomisk frihed påvirker økonomisk vækst i OECD-lande. De finder, at BNP er positivt påvirket af: 1) retten til at starte og drive en virksomhed uden statslig indblanding, 2) privat ejendomsret, 3) arbejdstageres og virksomheders ret til frit at indgå aftaler, og 4) fravær af restriktioner på ejerskab og investeringer.
15. Cheshire m.fl. (2011) viser, at totalfaktorproduktiviteten (TFP) er højere i store butikker, og at planlovgivningen i Storbritannien direkte begrænser produktiviteten. Planlovgivningen i Storbritannien har siden slutningen af 1980'erne medført et tab i TFP på 25%. De mener, at resultaterne kan overføres til supermarkeder generelt.
16. Coffey m.fl. (2020) finder, at stigende regulering i gennemsnit har reduceret den økonomiske vækst i USA med 0,8%-point om året siden 1980.
17. Coffey og McLaughlin (2021) finder, at en reduktion i regelmængden på omkring 36 pct. er forbundet med en stigning i årlig økonomisk vækst på omkring 1 pct. point i British Columbia, Canada.
18. Conway m.fl. (2006) undersøger, hvordan regulering af produktmarkeder påvirker produktiviteten. Deres resultater indikerer, at en høj grad af regulering i et land negativt påvirker hvor hurtigt nye teknologier og metoder i udlandet bliver inkorporeret i nationale virksomheder.
19. Dawson (2007) udvider analysen af Dawson og Seater (2005). Deres resultater indikerer, at regulatorisk aktivitet har en signifikant negativ effekt på aggregerede økonomiske resultater i USA. Derudover finder de, at 22 ud af 32 reguleringsområder har en statistisk signifikant langsigtet effekt, hvor nogle er negative og nogle er positive.
20. Dawson og Seater (2005) finder, at regulering har en negativ effekt på det aggregerede økonomiske output og hver af enkeltfaktorerne i produktionsfunktionen (TFP, kapital og arbejdskraft). De mener, at ændringer i omfanget af regulering og marginalskatten kan være en del af forklaringen på produktivitetsopbremsningen i 1970'erne i USA.

21. Dawson og Seater (2013) finder, at regulering tilføjet siden 1949 har reduceret den samlede vækstrate med omkring 2%-point årligt. Det betyder at USA's BNP i 2005 var 28% af hvad det kunne have været, hvis regulering havde været holdt konstant på 1949-niveau.
22. Divanbeigi og Ramalho (2015) undersøger, hvordan bedre regulering påvirker den økonomiske vækst. De finder, at hvis et land rykker sig fra den laveste kvartil af kvaliteten af erhvervsregulering til den højeste kvartil, hænger det sammen med en stigning i årlig vækst per indbygger på omkring 0,8%-point.
23. Djankov m.fl. (2006) finder, at hvis et land forbedrer sig fra den værst regulerede kvartil til den bedst regulerede kvartil, medfører det en stigning på 2,3%-point i den årlige vækst.
24. Finansrådet (2012) peger på, at regulering svækker produktiviteten. Det skyldes en uhensigtsmæssig regulering og sektorlovgivning, der er med til at sætte konkurrencebegrænsende rammer. Beregningerne viser, at der er mulighed for at forbedre produktiviteten i danske virksomheder, hvis reguleringen tilpasses. En lempelse af regulering vil have størst effekt blandt de i forvejen mest produktive virksomheder.
25. Gray (1984) undersøger, hvilken effekt regulering fra OSHA (den amerikanske pendant til Arbejdstilsynet) og EPA (den amerikanske pendant miljøstyrelsen) har haft på produktiviteten. Industrier der i høj grad var reguleret i 1970'erne havde signifikant lavere produktivitetsvækst og en større produktivitetsopbremsning sammenlignet med industrier, der i mindre grad var reguleret. Gray (1984) estimerer, at regulering har stået for 39% af den gennemsnittelige produktivitetsopbremsning i USA.
26. Gust og Marquez (2002) undersøger, hvorfor andre industrilande ikke – som USA - har oplevet en acceleration i produktiviteten i 1990'erne bundet i informationsteknologi (IT). De finder, at forklaringen kan være forskelle i produktionen og implementeringen af IT. Samtidig finder de, at regulering, specielt på arbejdsmarkedet, har forhindret effektiv implementering af IT og hæmmet produktivitetsvæksten i flere industrilande.
27. Haskel og Sadun (2012) finder, at en ændring i lovgivningen i 1996 i UK, der betød at det blev dyrere at åbne store butikker. Dette førte til et fald i totalfaktorproduktiviteten på 0,4% årligt i perioden 1997 til 2003.
28. Heckelman og Wilson (2019) undersøger sammenhængen mellem regulering og vækst. De finder, at sammenhængen har en omvendt U-form, så et stigende omfang af regulering som udgangspunkt øger væksten, men at effekten af yderligere regulering bliver negativ, når omfanget overstiger vist niveau (defineret som overregulering). De finder, at der er overregulering i ca. 60% af tilfældene, og at overreguleringen i OECD-lande er så betydelig, at den samlede effekt af regulering på den økonomisk vækst er negativ.
29. Herkenhoff m.fl. (2018) undersøger, hvordan regulering gennem planlove har påvirket den økonomiske aktivitet i USA mellem 1950 og 2014. I et kontrafaktiske eksperiment viser de, at hvis man ændrer reguleringen fra 2014-niveau tilbage til 1980-niveau, ville det øge produktiviteten med ca. 10%.
30. Hsieh og Moretti (2017) analyserer effekterne af regulering af boligsektoren. De finder, at hvis man siden 1964 havde deregulereret kommune- og lokalplaner i New York, San Jose og San Francisco, så de svarede til median-reguleringen i 220 storbyområder i USA, vil det have øget USA's BNP med 3,7% i 2009. Regulering af boligsektoren reducerer BNP, fordi de fører til højere huspriser, hvilket begrænser lavindkomstgruppers mulighed for at flytte til højproduktive byer.

31. Kjøller-Hansen m.fl. (2013) redegør for produktiviteten i detailbranchen i Danmark. I perioden 1995 til 2007 steg produktiviteten i gennemsnit med 0,89% årligt. Til sammenligning er produktiviteten i samme branche i sammenlignelige lande (Tyskland, Holland og Sverige) i gennemsnit steget med 2,37%. En forklaring på dette kan være planloven i Danmark, som bestemmer størrelse og placering af nye butikker. De estimerer, at hvis man fjerner planloven kan det bidrage med mellem 0,5 og 1,6 milliarder kr. i 2020 i købmandsdetailhandlen alene. Rapporten er udarbejdet for Produktivitetskommissionen.
32. Loayza m.fl. (2004) studerer effekten af regulering på økonomisk vækst og makroøkonomisk usikkerhed. Studiet konkluderer, at en omfattende regulering reducerer væksten og øger usikkerheden. Dog er disse effekter mindre, jo højere kvalitet generelle institutionelle struktur har.
33. Loayza m.fl. (2016) finder, at regulering reducerer vækst og fremmer den uformelle sektor. Dog bliver disse effekter mindsket i takt med at de overordnede institutionelle rammer forbedres.
34. Minford (2015) påviser, at skatter og lovgivningsmæssige rammer har en kausal effekt på produktivitet og produktion i perioden 1970 til 2009 i Storbritannien. Minford (2015) viser, at midlertidige ændringer i erhvervsreguleringen kan have langvarige effekter på den økonomiske vækst. Et estimat for den kortsigtede produktivitetsvækst er, at en 1% reduktion af erhvervshæmmende regulering for iværksættere på kort sigt vil øge produktivitetsvæksten med 0,12% pr. kvartal.
35. Produktivitetskommissionen (2013a) undersøger hvorfor produktiviteten i Danmark halter efter sammenlignelige lande. De peger på flere faktorer, der hæmmer produktiviteten, deriblandt uhensigtsmæssig offentlig regulering. Det peger på, at deregulering ikke er nok i sig selv, men at det er vigtigt at regulere på en mere hensigtsmæssig måde.
36. Svarer m.fl. (2005) undersøger sammenhængen mellem huslejeregulering og arbejdsløshed. De finder, at huslejeregulering reducerer boligmobilitet og dermed arbejdskraftens mobilitet. Dette kan i sidste ende reducere væksten.

Reguleringsreformer

37. Alesina m.fl. (2005) finder at reformer på produktmarkedet, der mindsker adgangsbarrierer betydeligt, stimulerer investeringer.
38. Nicoletti m.fl. (2003) finder, at reguleringsreformer fremmer produktiviteten. Studiet viser, at forskellen i regulering på tværs af lande var stigende før 2003, på trods af omfattende liberaliseringer og privatiseringer i OECD-området. Derudover finder de, at reformer der fremmer *private governance*[15] og konkurrence, bidrager til at øge produktiviteten. Både privatisering og liberalisering af markedsadgang har en positiv indflydelse på produktiviteten.
39. Branstetter m.fl. (2014) undersøger konsekvenserne af en reform af reguleringen i Portugal, som markant reducerer omkostningerne forbundet med at etablere en ny virksomhed. Reformen betød at der var en stigning i antal nye virksomheder og en stigning i beskæftigelsen.
40. Gal og Hijzen (2016) finder, at reformer på produktmarkedet medfører vækst. Studiet fremhæver fire hovedpointer om reformer: de har en positiv effekt på kapital, output og

[15] Private governance: Private aktørers varetagelse af (traditionelle) offentlige opgaver og funktioner.

beskæftigelse og effekterne øges over tid. De fremmer adgangen for virksomheder på markedet, og har en positiv effekt på virksomheder i *downstream* sektorer.

41. Griffith m.fl. (2010) viser, at de reformer der blev gennemført i starten af 1990'erne under EU Single Market Programme (SMP) har 1) øget konkurrencen på produktmarkedet[16], 2) reduceret den gennemsnittelig profit i virksomhederne (til glæde for kunderne), 3) øget innovationen og 4) øget produktivitetsvæksten i fremstillingssektorer.
42. Nicoletti og Scarpetta (2005) finder, at konkurrencefremmende reformer øger både investeringer og totalfaktorproduktiviteten, og at begge disse kan lede til højere vækst i BNP pr. indbygger.
43. Nordic Council of Ministers (2011) finder, at reformer medfører økonomisk vækst. De finder at lande og industrier hvor den direkte og indirekte reguleringsbyrde er mindre, generelt oplever højere BNP pr. indbygger og højere produktivitetsvækstrater. Virkningerne af uhensigtsmæssig regulering på produktivitet er estimeret til at være kvantitativt vigtigt, og derfor kan reguleringsreformer øge væksten i OECD-økonomier.
44. Sadun (2013) finder, at regulering skabt for at beskytte uafhængige detailhandlere kan medføre, at disse detailhandlere faktisk bliver hæmmet. I Storbritannien har en reform af planloven i 1990'erne medført mellem 6-26% af tilbagegangen af ansatte i uafhængige detailhandlere i perioden 1998 til 2004.
45. E. Bailey (1986) ser på udviklingen i fire industrier (mæglerindustrien, flyselskaber, transport med lastbil og jernbane og telekommunikation) efter de blev dereguleret. Generelt førte dereguleringen til mere konkurrence og lavere priser.
46. Fernandes m.fl. (2011) studerer, hvordan en dereguleringsreform af markedsadgang i Portugal påvirkede afkastet ved at tage en uddannelse. De finder, at dereguleringsreformen øgede afkastet af en universitetsuddannelse med omkring 5% og afkastet på færdigheder omkring 3%.

Mindstelønninger

47. Card og Krueger (1993) sammenligninger væksten i beskæftigelsen i butikker i New Jersey (som hævede mindstelønnen) og Pennsylvania (hvor mindstelønnen var konstant) og finder intet, der tyder på, at stigningen i mindstelønnen har reduceret beskæftigelsen.
48. Dube m.fl. (2010) finder ingen negative effekter på beskæftigelse i restaurationsbranchen og andre lavtlønssektorer af minimumslønninger.
49. Harasztosi og Lindner (2019) finder negative, men små beskæftigelseselasticiteter af en stigning i minimumslønninger i Ungarn. Ydermere finder de, at omkring 75% af stigningen i minimumslønnen blev betalt af forbrugerne og 25% af virksomhedsejerne, at virksomheder reagerer på minimumslønninger ved at substituere arbejdskraft med kapital, og at arbejdsløshedseffekter var større i industrier, hvor det er sværere at sende lønomkostningerne videre til forbrugerne.
50. Jardim m.fl. (2017) finder, at højere minimumslønninger i Seattle reducerede antal timer arbejdet i lavtlønsjobs med 6%-7%, mens timelønnen i lavtlønsjobs steg med 3%. Det betyder at den samlede lønudbetaling i lavlønsjobs faldt efter reformen. De finder ydermere at

[16] Produktmarkedsreformer er strukturelle reformer der søger at forbedre virkningen af produktmarkeder ved at øge konkurrence mellem producenter. Kilde: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication_summary534_en.htm

effekten af ændringen i minimumslønnen ikke har en effekt på beskæftigelsen i restaurationsbranchen uafhængigt af lønniveau.

51. Jardim m.fl. (2018) finder, at højere minimumslønninger i Seattle reducerede udskiftningen i medarbejdere med 8%, reducerede antallet af nye personer i arbejdsstyrken og reducerede antallet af arbejdstimer pr. beskæftigede. De finder ingen effekt på arbejdstageres chance for at være i beskæftigelse.
52. Jha og Rodriguez-Lopez (2021) finder en negativ sammenhæng mellem minimumsløn og antal virksomheder i USA. Som følge af dette finder forfatterne, at en 10 pct. stigning i minimumslønnen reducerer arbejdstageres velfærd med 1,87%. Dette skyldes, at arbejdstagere ikke kun vælger arbejdsgivere på baggrund af løn, men også på baggrund af arbejdets indhold. Derfor vil nogle arbejdstagere opleve et velfærdstab, hvis de som følge af minimumslønninger er tvunget til at skifte til en anden branche.

Miljøregulering

53. Berman og Bui (2001a) undersøger hvilken effekt strengere regulering af luftkvalitet har haft på beskæftigelsen. De finder, at reguleringen førte til store reduktioner i NOx-emissioner, men ikke påvirkede beskæftigelsen væsentligt.
54. Berman og Bui (2001b) undersøger, hvordan regulering af luftkvaliteten i Los Angeles påvirkede produktiviteten på olieraffinaderier. De finder, at de nye krav ikke reducerede produktiviteten og konkluderer, at miljøregulering kan øge produktiviteten.
55. Dufour m.fl. (1998) undersøger hvordan regulering af miljø og arbejdsmiljø påvirkede vækstraten i den Canadiske provins Quebec fra 1985-88. De finder, at miljø- og arbejdsmiljøregulering reducerede væksten. Dog fandt de også, at et krav om at have en arbejdsmiljøpolitik suppleret med bøder for at overtræde egen politik førte til højere vækst. De bemærker, at det – så vidt de ved – er første gang nogen viser, at arbejdsmiljøregulering har haft en positiv effekt på væksten.
56. Greenstone m.fl. (2012) undersøger effekterne af luftkvalitetsregulering på totalfaktorproduktiviteten (TFP). De finder at, reguleringen er forbundet med et fald på omtrent 2,6% i TFP. Derudover finder de, at regulering af ozon har en stor negativ effekt på TFP, mens kulilteregulering synes at have en positive effekt på TFP – særligt for raffinaderier.

Virksomheder og privatpersoners omkostninger ved regulering

57. Calomiris m.fl. (2020) finder, at regulering fører til højere drifts- og kapitalomkostninger i virksomhederne (reguleringsomkostninger). De finder desuden, at højere reguleringsomkostninger resulterer i langsommere omsætningsvækst, men at effekten er mindre for store virksomheder.
58. Chambers m.fl. (2017) finder, at føderal regulering medfører højere forbrugerpriser, og dette har en disproportional negativ effekt på husholdninger med lavere indkomster. De finder, at en 10% stigning i den samlede regulering fører til en stigning på lige under 1 % i forbrugerpriser.
59. Crain og Crain (2014) finder, at omkostningen ved føderal regulering i USA estimeret har kostet $2,028 billioner i 2012 (i 2014 priser), hvilket svarer til 12% af BNP. En hovedkonklusion

i rapporten er, at små virksomheder bliver ramt relativt hårdest af det administrative arbejde ved regulering.

60. Djankov m.fl. (2018) viser at en 10% forbedring i Doing Business score, som er et mål for erhvervsvenlig regulering, resulterer i en 2%-point reduktion i antal personer under fattigdomsgrænsen på $1,90 om dagen målt i 2011 købekraftsparitet.
61. Fullenbaum og Richards (2020) undersøger, hvordan regulering påvirker virksomheders driftsomkostninger. De finder, at 1% stigning i begrænsende regulering fører til en stigning på omkring 0,94% i driftsomkostninger per enhed output. Den årlige gennemsnittelige stigning i regulering i USA er 3,55%, hvilket medfører en stigning i driftsomkostninger på 3,3% årligt relativt til en situation uden vækst i regulering.
62. Herby (2019) gennemgår litteraturen af de trafiksikkerhedsmæssige konsekvenser af periodisk syn. Overordnet viser resultaterne, at biler, der har færre tekniske fejl, er mere sikre, og at biler, der bliver synet, har færre tekniske fejl. Alligevel fører periodisk syn ikke til færre uheld. Årsagen er, at periodisk syn har en række afledte konsekvenser, som modvirker sikkerhedsgevinsterne. Bl.a. bliver biler, der bliver synet periodisk, ældre, fordi man løbende reparerer småfejl. Og ældre biler er mindre sikre end nye. Der er også tegn på, at bilister, der har fået synet bilen, ændrer adfærd og kører mindre sikkert, ligesom periodiske syn kan betyde, at bilisterne overlader bekymringerne om bilens tekniske tilstand til staten og derfor ikke selv er opmærksomme på bilens tekniske fejl. Periodisk syn påfører derfor forbrugeren en unødvendig omkostning.
63. J. B. Bailey og Thomas (2017) viser, at der kommer færre nye virksomheder til i de industrier, der er reguleret mest, og at væksten i antal medarbejdere i perioden 1998-2011 var langsommere end mindre regulerede industrier.
64. Levie og Autio (2011) finder, at lande med en lav grad af regulering også har en højere grad af strategisk entreprenørskab, som er defineret ved krydsningen mellem strategisk lederskab og iværksætteri.[17]
65. Wallsten (2015) finder, at den øgede konkurrence på taxamarkedet, i form af Uber, førte til et fald i antallet af kundeklager over taxaer.

Generelt om regulering og økonomi

66. Bassanini og Ekkehard (2002) undersøger, hvilken indflydelse regulering af produkt- og arbejdsmarkedet har på innovation. De finder, at når konkurrencen på produktmarkedet styrkes, samtidig med at ophavsretten sikres, synes det at have en positiv effekt på et lands innovationsevne.
67. Djankov m.fl. (2002) finder at lande med mere omfattende regulering af markedsadgang har mere korruption og større uofficiel økonomi.
68. Jerzmanowski (2017) finder bl.a., at stater, der har dereguleret deres banksystem, efterfølgende oplever 1) næsten 1%-point højere vækstrater i output per arbejder, 2) højere vækst gennem både højere TFP-vækst og akkumulationen af fysisk kapital og 3) højere vækst i output per arbejder i fremstillingssektoren med nogen effekt på de resterende industrier.

[17] For definition af strategisk entreprenørskab, se Klein m.fl. (2012).

69. Justesen (2008) tester kausalitet mellem økonomisk frihed, heriblandt regulering, og økonomisk vækst. Hovedkonklusionen er at økonomisk frihed har betydning for økonomisk vækst.
70. Nicoletti m.fl. (2001) finder bl.a., at 1) konkurrencebegrænsede produktmarkedregulering har en signifikant negativ effekt på beskæftigelsen uden for landbruget, 2) produktmarkedregulering fører til større løngab pga. mindre konkurrence, 3) lande med relativt strengere regulering specialiserer sig i industrier med relativt lavere forsknings- og udviklingsintensitet og lønninger, 4) liberaliseringer af produktmarkedet kan føre til mindre ansættelsestryghed, men at dette ikke resulterer i en permanent stigning i indkomstuligheden.

6 Bilag B: Metodenotat for Djankov m.fl. (2006)

Djankov m.fl. (2006) bruger data for virksomhedsregulering i 135 lande opgjort i Verdensbankens' 'Ease of Doing Business' indeks fra 2005, som på baggrund af syv områder måler, hvor let det er at drive virksomhed i hvert enkelt land. De syv områder dækker: starte en virksomhed, hyre og fyre medarbejdere, registrere ejendom, få kredit i banken, beskyttelse af aktieinvestorer, håndhæve kontrakter i retten og lukke en virksomhed.

Hvert område scores på en række parametre, og på baggrund af disse parametre beregner Djankov m.fl. (2006) en samlet Doing Business-score for hvert land, med et teoretisk maksimum på 1,00. I 2005 var højeste score 0,858 (New Zealand), mens Danmark scorede 0,708, hvilket rakte til en 15. plads, jf. nedenstående tabel.

Tabel 3

Doing Business-score og rang for udvalgte lande i 2005

Placering	Doing Business-score	Land
1	0,858	New Zealand
2	0,848	United States
3	0,844	Singapore
4	0,841	United Kingdom
5	0,820	Norway
6	0,819	Canada
7	0,801	Hong Kong, China
…		
14	0,729	Belgium
15	**0,708**	**Denmark**
16	0,706	Ireland
…		

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Djankov m.fl. (2006) og World Bank (2005).

6.1 Resultaterne overført til en dansk kontekst 2022

Djankov m.fl. (2006) estimerer effekten på den økonomiske vækst ved at forbedre et lands Doing Business-score relativt til andre lande. Vi ønsker at kunne anvende deres resultater til at sige noget om vækstpotentialet ved bedre regulering i Danmark i 2022. For at kunne dette, skal vi derfor have svar på følgende spørgsmål:

1. Hvad er Doing Business-scoren i Danmark og andre lande i 2022?
2. Hvor stor er effekten på væksten ved en ændring i Doing Business-scoren i Danmark i 2022?
3. Hvad er *best practice* i 2022?

6.1.1 Doing Business-scoren i 2021

Det senest tilgængelige datasæt fra Verdensbanken er fra 2020, jf. World Bank (2020), og indeholder i modsætning til 2005-versionen både Doing Business-score og rang, så de direkte kan anvendes til vores formål. I World Bank (2020) går Doing Business-scoren mellem 0 og 100, mens Djankov m.fl.

(2006) anvender en score mellem 0 og 1, hvorfor alle scorer fra World Bank (2020) er divideret med 100 i Tabel 4.

I september 2021 besluttede Verdensbanken at skrotte den årlige "Doing Business"-rangering efter uregelmæssigheder i 2018- og 2020-versionerne. Doing Business-webstedet er dog fortsat offentligt tilgængeligt som et arkiv af viden og data, og der er intet der indikerer, at der skulle være uregelmæssigheder med de data for top-10-landene. Det er derfor vores vurdering, at indekset publiceret i 2020 stadig er validt for Danmark. Samtidig udviklingen i top-10 fra 2017 til 2020 været beskeden, jf. tabel 4, hvorfor vi antager, at det er retvisende at antage, at Danmarks score i 2022 ville have svaret omtrent til scoren i 2020.

Tabel 4
Top-10 i Doing Business-score for 2017 og 2020

Panel A: Doing Business 2017

Placering	Doing Business-score	Land
1	87,2	New Zealand
2	85,4	Singapore
3	84,8	Hong Kong
4	84,6	Denmark
5	84,0	Korea, Rep.
6	83,6	United States
7	83,3	United Kingdom
8	82,4	Norway
9	82,2	Sweden
10	80,8	Georgia
…		

Panel B: Doing Business 2020

Placering	Doing Business-score	Land
1	0,868	New Zealand
2	0,862	Singapore
3	0,853	Hong Kong
4	**0,853**	**Denmark**
5	0,840	Korea, Rep.
6	0,840	United States
7	0,837	Georgia
8	0,835	United Kingdom
9	0,826	Norway
10	0,820	Sweden
…		

Kilde: World Bank (2020)

Samtidig antager vi, at de ændringer, der har været i beregningen af scoren i 2020 i forhold til beregningen i Djankov m.fl. (2006), ikke har afgørende betydning for resultaterne. Denne antagelse er ikke nødvendigvis uproblematisk, da Doing Business indekset bl.a. ikke har en naturlig øvre grænse, men fastsættes i forhold til *best practice* som kan ændre sig over tid.[18] Desuden er beregningen af Doing Business-scoren ændret over tid, om end den stadig i høj grad følger metoden i Djankov m.fl. (2006). Det er dog usikkert, i hvor høj grad resultaterne fra Djankov m.fl. (2006) gælder i 2022.

[18] *Best practice* fastsættes hvert femte år som "the best regulatory performance" målt siden 2005, jf. Verdensbanken (2020). *Best practice* kan altså ændre sig, hvis et land formår at nedbringe den tid det tager fx at håndhæve kontrakter til under hvad der tidligere var kendt som *best practice*. Bemærk dog, at det ikke gælder alle parametre. Fx har både "strength of legal rights" og "quality of land administration" en fast øvre grænse.

6.1.2 Effekten på væksten ved en ændring i Doing Business-scoren i 2005

Djankov m.fl. (2006) finder en sammenhæng mellem væksten i landenes BNP og landenes Doing Business-score. De finder, at forbedring af Doing Business-scoren på 0,01 alt andet lige øger væksten i et land med mellem 0,029% og 0,045% afhængig af specifikationen af modellen, jf. tabel 2, panel A[19], i Djankov m.fl. (2006) (gengivet herunder).

Figur 9

Gengivelse af tabel 2 i Djankov m.fl. (2006)

Table 2
GDP per capita growth regressions

Independent variables	Dependent variable: GDP growth rate (average 1993–2002)											
	Panel A: OLS				Panel B: Measures of institutional quality				Panel C: 2SLS			
	(A1)	(A2)	(A3)	(A4)	(B1)	(B2)	(B3)	(B4)	(C1)	(C2)	(C3)	(C4)
Business regulations index	4.5499[a] (1.138)	3.6523[a] (1.155)	3.3290[a] (1.066)	2.8989[a] (1.120)	2.3950[b] (1.324)	2.5878[c] (1.159)	2.5565[c] (1.196)	2.9417[a] (1.135)	5.6375[a] (2.070)	4.8858[c] (1.969)	3.3585[b] (1.939)	4.8474[b] (2.580)
ICRG—corruption					0.1833 (0.246)							
ICRG—law and order						0.1504 (0.228)						
ICRG—democratic accountability							0.1485 (0.163)					
TI—corruption								−0.0514 (0.082)				
Log of GDP per capita 1993	−0.5688[b] (0.290)	−0.8669[c] (0.368)	−0.8887[b] (0.493)	−0.8425 (0.608)	−1.2210[c] (0.597)	−1.1820[b] (0.626)	−1.1109[b] (0.625)	−0.8255 (0.611)	−0.6844 (0.431)	−1.1655[c] (0.525)	−1.7681[c] (0.688)	−2.0007[c] (0.799)
Primary school enrollment 1993			−0.0033 (0.0136)	−0.0061 (0.0147)	−0.0085 (0.016)	−0.0089 (0.015)	−0.0095 (0.016)	−0.0070 (0.015)			−0.0183 (0.0162)	−0.0171 (0.0169)
Secondary school enrollment 1993			0.0088 (0.0145)	0.0099 (0.0168)	0.0178 (0.018)	0.0174 (0.016)	0.0148 (0.019)	0.0103 (0.017)			0.0402[c] (0.0192)	0.0364[b] (0.0186)
Deviation from average deflator 1993			−0.0007[b] (0.0004)	−0.0004 (0.0003)	−0.0004 (0.001)	−0.0004 (0.001)	−0.0003 (0.001)	−0.0004 (0.000)			0.0004 (0.0008)	0.0008 (0.0009)
Civil conflict		−0.7389 (0.595)	−0.4925 (0.620)	−0.8186 (0.668)	−0.8142 (0.702)	−0.7347 (0.728)	−0.8339 (0.705)	−0.8070 (0.676)		−0.2624 (0.619)	−0.4298 (0.595)	−0.5497 (0.658)
Africa		−1.7182[c] (0.778)	−1.4646[c] (0.722)	−1.7393[c] (0.799)	−2.2028[a] (0.838)	−2.0114[c] (0.859)	−2.1122[c] (0.829)	−1.7206[c] (0.805)		−2.1831[c] (1.037)	−1.8658[c] (0.897)	−2.3562[c] (1.095)
East Asia		0.9862 (0.761)	1.3956 (0.849)	0.9425 (0.880)	0.7034 (0.962)	0.7705 (0.977)	0.8208 (1.007)	0.9750 (0.892)		0.4746 (0.932)	1.5375 (1.006)	0.8629 (1.065)
Latin America		−0.8532 (0.550)	−0.6416 (0.578)	−0.8238 (0.771)	−1.0247 (0.823)	−0.8286 (0.828)	−1.1449 (0.833)	−0.8107 (0.774)		−1.1474[b] (0.618)	−0.4215 (0.583)	−0.7654 (0.828)
Government consumption (as % of GDP)				−0.0849[a] (0.0308)	−0.0833[a] (0.031)	−0.0802[c] (0.032)	−0.0816[a] (0.031)	−0.0848[a] (0.031)				−0.0701[c] (0.0322)
Constant	4.1538[c] (2.088)	7.6757[a] (2.911)	7.8087[b] (4.066)	9.4828[b] (5.067)	12.2790[c] (5.003)	11.6745[c] (5.016)	11.3551[c] (5.346)	9.5885[b] (5.110)	4.4614 (2.824)	9.7066[c] (4.042)	14.4984[c] (5.666)	17.2290[a] (6.433)
Obs	133	133	131	106	95	95	95	106	104	104	103	84
R^2	0.09	0.19	0.22	0.26	0.30	0.30	0.30	0.27	0.13	0.23	0.30	0.36

Robust standard errors in parentheses. The Instrumental Variables regressions use the following variables as instruments for business regulations: legal origin (English, French, German, Nordic, and Socialist), principal religion in the country (Catholic, Muslim, Protestant, Other), percentage of English speaking population, initial GDP per capita and absolute latitude.

[a] Significant at the 1% level.
[b] Significant at the 10% level.
[c] Significant at the 5% level.

Kilde: Djankov m.fl. (2006)

6.1.3 Endelig beregning

I den endelig beregning indgår Doing Business-scoren for Danmark i 2022 samt definition af *best practice*, som er en Doing Business-score på 1,0, svarende til at et land scorer topkarakter (svarende til *best practice* blandt alle lande) i alle sektorer.

- Danmarks Doing Business-score i 2022: 0,853
- Score ved *best practice* på alle områder: 1,00
- Difference mellem Danmark og *best practice*: 0,147

[19] Djankov m.fl. (2006) beskriver estimaterne i Panel A som deres "main result".

- Centralt parameterestimat (gennemsnit af laveste og højeste estimat, jf. Figur 9): 0,037 højere vækstrate pr. Doing Business-score pr. år.
- Samlet vækstpotentiale over 10 år: 5,6% (beregnet som $(1 + 0{,}037 * 0{,}147)^{10} - 1)$)

Følsomhed og usikkerheder

Nedenfor har vi angivet resultatet, hvis vi ændrer på nogle af de centrale forudsætninger. Dette skal ikke ses som en egentlig følsomhedsanalyse, men blot give en forståelse for, hvordan forudsætninger og antagelser påvirker resultaterne.

Det centrale parameterestimat på 0,037 højere vækstrate pr. år pr. Doing Business-score (svarende til 0,037% højere vækstrate pr. år pr. 0,01 Doing Business-score) er beregnet som gennemsnittet af det laveste (0,029) og det højeste (0,045) parameterestimat i Djankov m.fl. (2006), jf. Figur 9. Nedenfor er væksteffekten opgjort, hvis vi bruger henholdsvis det laveste og det højeste estimat i stedet:

- Laveste estimat: 4,3% vækst over 10 år.
- Højeste estimat: 6,9% vækst over 10 år.

De estimerede væksteffekter af bedre regulering i Djankov m.fl. (2006) er baseret på vækstdata i perioden 1993 til 2002 samt Doing Business-indekset fra 2005. Der kan selvsagt være sket mange ting i den mellemliggende periode, som gør, at estimaterne ikke direkte kan overføres til 2022. Hertil kommer, som nævnt tidligere, at Doing Business-indekset ikke er fast over tid, men er ændret i 2018.

Da vores formål alene er at belyse potentialet ved deregulering, har vi alligevel valgt at anvende estimaterne fra Djankov m.fl. (2006) direkte som estimater for effekten af bedre regulering i Danmark i 2022.

7 Bilag C: Beregning af elasticiteter i Dawson og Seater (2013) og Coffey m.fl. (2020)

Vi tager udgangspunkt i en isoelastisk funktion med konstant elasticitet

$$f(x) = k * x^r \tag{1}$$

Hvor $f(x)$ er BNP, k er en konstant, x er regelmængden og r er elasticiteten.

Dawson og Seater (2013) konkluderer, at den negative effekt på velstanden af den voksende mængde føderale regler betyder, at den amerikanske økonomi ville have været 257% større i 2005, hvis mængden af føderale regler havde været fastholdt på 1949-niveau. Det svarer til at øget regulering samlet har reduceret væksten med 72%. I samme periode steg antallet af sider i Code of Federal Regulations (CFR) fra 19.335 i starten af 1949 til 134.261 sider i slutningen af 2005. Det er en vækst i regelmængden på 594% i perioden.

Hvis BNP og regelmængden i 1949 sættes til indeks 100, er indeksene i 2005 altså henholdsvis 28 og 694. Vi løser herefter to ligninger med to ubekendte:

$$100 = k * 100^r \tag{2}$$

$$28 = k * 694^r \tag{3}$$

Ved at løse for k i ligning (2), får vi:

$$k = \frac{100}{100^r} \tag{4}$$

Udtrykket i ligning (4) sættes ind i ligning (3)

$$28 = \frac{100}{100^r} * 694^r \tag{5}$$

som kan omskrives til

$$\frac{100}{28} = \frac{100^r}{694^r} \tag{6}$$

Vi tager herefter logaritmen på begge sider

$$\ln(100) - \ln(28) = r * (\ln(100) - \ln(694)) \tag{7}$$

og løser for r

$$r = \frac{\ln(100) - \ln(28)}{\ln(100) - \ln(694)} = -0{,}657 \tag{8}$$

Elasticiteten betyder, at hver gang regelmængden øges med 1%, falder BNP med 0,657%.

For Coffey m.fl. (2020) er fremgangsmåden den samme, og vi ender med

$$r = \frac{\ln(100) - \ln(80)}{\ln(100) - \ln(185)} = -0{,}363 \tag{9}$$

8 Referencer

ABCepos. 2022. "Højere produktivitet giver højere løn". 6. april 2022. https://cepos.dk/abcepos-artikler/0009-hoejere-produktivitet-giver-hoejere-loen.

Aghion, Philippe, Philippe Askenazy, Renaud Bourlès, Gilbert Cette, og Nicolas Dromel. 2009. "Education, Market Rigidities and Growth". *Economics Letters* 102 (1):62–65. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2008.11.025.

Alesina, Alberto, Silvia Ardagna, Giuseppe Nicoletti, og Fabio Schiantarelli. 2005. "Regulation and Investment". *Journal of the European Economic Association* 3 (4):791–825. https://doi.org/10.1162/1542476054430834.

Arnold, Jens, Giuseppe Nicoletti, og Stefano Scarpetta. 2008. "Regulation, Allocative Efficiency and Productivity in OECD Countries: Industry and Firm-Level Evidence". OECD Economics Department Working Papers 616. Paris: OECD. https://doi.org/10.1787/241447806226.

Bailey, Elizabeth. 1986. "Price and Productivity Change Following Deregulation: The US Experience". *The Economic Journal* 96 (381):1–17.

Bailey, James B., og Diana W. Thomas. 2017. "Regulating Away Competition: The Effect of Regulation on Entrepreneurship and Employment". *Journal of Regulatory Economics* 52 (3):237–54. https://doi.org/10.1007/s11149-017-9343-9.

Barone, Guglielmo, og Federico Cingano. 2011. "Service regulation and growth: evidence from OECD countries". *The Economic Journal* 121 (555):931–57.

Bartelsman, Eric J, og Pieter A Gautier. 2010. "Employment Protection, Technology Choice, and Worker Allocation". *IZA Discussion Paper*, nr. 4895:48.

Bassanini, Andrea, og Ernst Ekkehard. 2002. "Labour Market Institutions, Product Market Regulation, and Innovation: Cross-Country Evidence". 316. OECD Economics Department Working Papers. OECD.

Bassanini, Andrea, Luca Nunziata, og Danielle Venn. 2009. "Job Protection Legislation and Productivity Growth in OECD Countries". *Economic Policy* 24 (58):349–402.

Berman, Eli, og Linda T M Bui. 2001a. "Environmental Regulation and Labor Demand: Evidence from the South Coast Air Basin". *Journal of Public Economics* 79:265–95.

———. 2001b. "Environmental Regulation and Productivity: Evidence from Oil Refineries". *THE REVIEW OF ECONOMICS AND STATISTICS*, 13.

Besley, Timothy, og Robin Burgess. 2004. "Can Labor Regulation Hinder Economic Performance? Evidence from India". *The Quarterly Journal of Economics* 119 (1):91–134.

Bourlès, Renaud, Gilbert Cette, Jimmy Lopez, Jacques Mairesse, og Giuseppe Nicoletti. 2010. "Do product market regulations in upstream sectors curb productivity growth? Panel data evidence for OECD countries". *The Review of Economics and Statistics* 95 (5). https://doi.org/10.1162/REST_a_00338.

Branstetter, Lee, Francisco Lima, Lowell J. Taylor, og Ana Venâncio. 2014. "Do Entry Regulations Deter Entrepreneurship and Job Creation? Evidence from Recent Reforms in Portugal". *The Economic Journal* 124 (577):805–32. https://doi.org/10.1111/ecoj.12044.

Bridgman, Benjamin. 2007. "Does Regulation Reduce Productivity? Evidence From Regulation of the U.S. Beet-Sugar Manufacturing Industry During the Sugar Acts, 1934-74". 389. Research Department Staff Report. Federal Reserve Bank of Minneapolis.

Broughel, James, og Robert W. Hahn. 2020. "The Impact of Economic Regulation on Growth: Survey and Synthesis". Arlington, VA: Mercatus Center at George Mason University. https://www.ssrn.com/abstract=3684759.

Calomiris, Charles, Harry Mamaysky, og Ruoke Yang. 2020. "Measuring the Cost of Regulation: A Text-Based Approach". w26856. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research. https://doi.org/10.3386/w26856.

Card, David, og Alan Krueger. 1993. "Minimum Wages and Employment: A Case Study of the Fast Food Industry in New Jersey and Pennsylvania". w4509. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research. https://doi.org/10.3386/w4509.

Cebula, Richard J. 2011. "Economic Growth, Ten Reforms of Economic Freedom, and Political Stability: An Empirical Study Using Panel Data, 2003-2007". *The Journal of Private Enterprise* 26 (2):61–81.

Chambers, Dustin, Courtney A. Collins, og Alan Krause. 2017. "How Do Federal Regulations Affect Consumer Prices? An Analysis of the Regressive Effects of Regulation". *Public Choice* 180 (1–2):57–90. https://doi.org/10.1007/s11127-017-0479-z.

Cheshire, Paul, Christian A. L. Hilber, og Ioannis Kaplanis. 2011. "Evaluating the Effects of Planning Policies on the Retail Sector: Or do Town Centre First Policies Deliver the Goods?" 66. SERC Discussion Paper. Spatial Economics Research Centre. http://eprints.lse.ac.uk/31757/1/sercdp0066.pdf.

Coffey, Bentley, og Patrick A. McLaughlin. 2021. "Regulation and Economic Growth: Evidence from British Columbia's Experiment in Regulatory Budgeting". *SSRN Electronic Journal*. https://doi.org/10.2139/ssrn.3868527.

Coffey, Bentley, Patrick A. McLaughlin, og Pietro Peretto. 2020. "The Cumulative Cost of Regulations". *Review of Economic Dynamics* 38:1–21. https://doi.org/10.1016/j.red.2020.03.004.

Conway, P., D. De Rosa, Giuseppe Nicoletti, og F. Steiner. 2006. "Regulation, Competition and Productivity Convergence". OECD Economics Department Working Papers 509. Paris: OECD. https://doi.org/10.1787/431383770805.

Crain, W. Mark, og Nicole V. Crain. 2014. "The Cost of Federal Regulation to the U.S. Economy, Manufacturing, and Small Business". National Association of Manufacturers.

Danmarks Statistik. 2022. "Nøgletal for nationalregnskabet (BNP)". 2022. https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/nationalregnskab/noegletal-for-nationalregnskabet-bnp/bnp.

Dawson, John W. 2007. "Regulation and the Macroeconomy". *Kyklos* 60 (1):15–36. https://doi.org/10.1111/j.1467-6435.2007.00357.x.

Dawson, John W., og John J. Seater. 2005. "Regulation and the Macroeconomy", 43.

———. 2013. "Federal Regulation and Aggregate Economic Growth". *Journal of Economic Growth* Vol 18 (2):137–77.

De Økonomiske Råd. 2018. "Vismændene: Her er de tre største udfordringer for dansk økonomi". De Økonomiske Råd. 10. januar 2018. https://dors.dk/oevrige-publikationer/kronikker-artikler/vismaendene-tre-stoerste-udfordringer-dansk-oekonomi.

Divanbeigi, Raian, og Rita Ramalho. 2015. "Business Regulations and Growth". Policy Research Working Paper 7299. The World Bank. https://doi.org/10.1596/1813-9450-7299.

Djankov, Simeon, Dorina Georgieva, og Rita Ramalho. 2018. "Business regulations and poverty". *Economic Letters*, nr. 165 (april):82–87. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2018.02.002.

Djankov, Simeon, Caralee McLiesh, og Rita Maria Ramalho. 2006. "Regulation and Growth". *Economics Letters* 92 (3):395–401. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2006.03.021.

Djankov, Simeon, Rafael La Porta, Florencio Lopez-De-Silanes, og Andrei Shleifer. 2002. "The Regulation of Entry". *QUARTERLY JOURNAL OF ECONOMICS* 117 (1):37.

Dube, Andrajit, T. William Lester, og Michael Reich. 2010. "Minimum Wage Effects Across State Borders: Estimates Using Contiguous Counties", UC Berkeley: Institute for Research on Labor and Employment, .

Dufour, Charles, Paul Lanoie, og Michel Patry. 1998. "Regulation and Productivity". *Journal of Productivity Analysis* 9 (3):233–47.

Fernandes, Ana P., Priscila Ferreira, og L. Alan Winters. 2011. "Firm Entry Deregulation, Competition and Returns to Education". *Europea*, 38.

Finans Danmark. 2019. "Øget compliance-indsats koster bankerne på indtjeningen". https://finansdanmark.dk/media/40183/analyse_oeget-compliance-indsats-koster-bankerne-paa-indtjeningen.pdf.

Finansrådet. 2012. "Regulering af erhvervslivet kan hæmme væksten".

Fullenbaum, Richard, og Tyler Richards. 2020. "The Impact of Regulatory Growth on Operating Costs", 26.

Gal, P., og A. Hijzen. 2016. "The Short-Term Impact of Product Market Reforms: A Cross-Country Firm-Level Analysis". OECD Economics Department Working Papers 1311. Paris: OECD. https://doi.org/10.1787/5jlv2jm07djl-en.

Gordon, Robert. 2004. "Why Was Europe Left at the Station When America's Productivity Locomotive Departed?" *NBER Working Paper Series*, nr. 10661 (august). https://doi.org/10.3386/w10661.

Gray, Wayne. 1984. "The Impact of OSHA and EPA Regulation on Productivity". *NBER Working Paper Series*, nr. 1405 (juli). https://doi.org/10.3386/w1405.

Greenstone, Michael, John A. List, og Chad Syverson. 2012. "The Effects of Environmental Regulation on the Competitiveness of U.S. Manufacturing". *NBER Working Paper Series*, nr. 18392. https://www-nber-org.ep.fjernadgang.kb.dk/papers/w18392.pdf.

Griffith, Rachel, Rupert Harrison, og Helen Simpson. 2010. "Product Market Reform and Innovation in the EU". *Scandinavian Journal of Economics* 112 (2):389–415. https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2010.01602.x.

Guillemette, Yvan, og David Turner. 2018. "The Long View: Scenarios for the World Economy to 2060". Paris: OECD. https://doi.org/10.1787/b4f4e03e-en.

Gust, Christopher, og Jaime Marquez. 2002. "International Comparisons of Productivity Growth: The Role of Information Technology and Regulatory Practices". *International Finance Discussion Papers*, nr. 727.

Harasztosi, Peter, og Attila Lindner. 2019. "Who Pays for the Minimum Wage?" *American Economic Review* 109 (8):2693–2727. https://doi.org/10.1257/aer.20171445.

Haskel, Jonathan, og Raffaella Sadun. 2012. "Regulation and UK Retailing Productivity: Evidence from Microdata". *Economica* 79 (315):425–48.

Heckelman, Jac C., og Bonnie Wilson. 2019. "The growth-maximizing level of regulation: Evidence from a panel of international data". *European Journal of Political Economy* 59:354–68. https://doi.org/https:/doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2019.05.001.

Herby, Jonas. 2018a. "Liberalisering af den kollektive transport er et bedre alternativ end nye jernbaner".

https://cepos.dk/media/1905/liberalisering_af_den_kollektive_transport_er_et_bedre_alternativ_end_nye_jernbaner_02okt2018.pdf.

———. 2018b. "Store forbrugergevinster ved at fjerne det offentliges monopol på kollektiv trafik". København: CEPOS. https://cepos.dk/media/1823/notat_store_forbrugergevinster_ved_at_fjerne_det_offentliges_monopol_pa_kollektiv_trafik_06032018.pdf.

———. 2019. "Periodisk syn har ingen dokumenteret effekt på trafiksikkerheden". https://cepos.dk/media/4140/jonas-herby-cepos-13nov2019-ingen-sikkerhedseffekt-af-periodisk-syn.pdf.

———. 2021. "Regelmængden stiger stadig: 700.000 ord tilføjet i 2020". https://cepos.dk/artikler/regelmaengden-stiger-stadig-700000-ord-tilfoejet-i-2020.

Herby, Jonas, og Line Andersen. 2022. "Sådan får Danmark succes med at bekæmpe regulering og bureaukrati: Erfaringer med regelstop". CEPOS. https://cepos.dk/media/6567/saadan-faar-danmark-succes-med-at-bekaempe-regulering-og-bureaukrati-erfaringer-med-regelstop.pdf.

Herkenhoff, Kyle F., Lee E. Ohanian, og Edward C. Prescott. 2018. "Tarnishing the Golden and Empire States: Land-Use Restrictions and the U.S. Economic Slowdown". *Journal of Monetary Economics* 93 (januar):89–109. https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2017.11.001.

Hsieh, Chang-Tai, og Enrico Moretti. 2017. "Housing Constraints and Spatial Misallocation". https://faculty.chicagobooth.edu/chang-tai.hsieh/research/growth.pdf.

Jakobsen, Mads Leth Felsager, og Peter Bjerre Mortensen. 2014. *Regelstaten - Væksten i danske love og bekendtgørelser 1989-2011*.

Jardim, Ekaterina, Mark Long, Robert Plotnick, Emma van Inwegen, Jacob Vigdor, og Hilary Wething. 2017. "Minimum Wage Increases, Wages, and Low-Wage Employment: Evidence from Seattle". w23532. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research. https://doi.org/10.3386/w23532.

———. 2018. "Minimum Wage Increases and Individual Employment Trajectories". w25182. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research. https://doi.org/10.3386/w25182.

Jerzmanowski, Michał. 2017. "Finance and Sources of Growth: Evidence from the U.S. States". *Journal of Economic Growth* 22 (1):97–122. https://doi.org/10.1007/s10887-016-9135-6.

Jha, Priyaranjan, og Antonio Rodriguez-Lopez. 2021. "Minimum Wage and Employer Variety". *CESifo Working Papers*, nr. 9312:20.

Jones, Laura. 2018. "Cutting Red Tape in Canada: A Regulatory Reform Model for the United States?" *SSRN Electronic Journal*. https://doi.org/10.2139/ssrn.3191396.

Justesen, Mogens K. 2008. "The Effect of Economic Freedom on Growth Revisited: New Evidence on Causality from a Panel of Countries 1970–1999". *European Journal of Political Economy* 24 (3):642–60. https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2008.06.003.

Kjøller-Hansen, Anders Oskar, Martin H. Thelle, og Erik Lindén. 2013. "Barriers to productivity growth in the retail sector". Copenhagen Economics. http://produktivitetskommissionen.dk/media/139319/Retail%20trade.pdf.

Klein, Peter G., Jay B. Barney, og Nicolai J. Foss. 2012. "Strategic Entrepreneurship", 25.

Levie, Jonathan, og Erkko Autio. 2011. "Regulatory Burden, Rule of Law, and Entry of Strategic Entrepreneurs: An International Panel Study". *Journal of Management Studies* 48 (6):1392–1419. https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.2010.01006.x.

Loayza, Norman V., Ana María Oviedo, og Luis Servén. 2004. "Regulation and Macroeconomic Performance". Policy Research Working Paper 3469. http://documents.worldbank.org/curated/en/650621468762575815/pdf/wps3469.pdf.

Loayza, Norman V., Luis Servén, og Ana Maria Oviedo. 2016. "The Impact of Regulation on Growth and Informality: Cross Country Evidence", 33.

Mandel, Michael, og Diana G Carew. 2013. "Regulatory Improvement Commission":, 24.

McLaughlin, Patrick A., og Oliver Sherouse. 2018. "RegData US 3.1 Annual (dataset)". QuantGov. maj 2018. https://quantgov.org/regdata/.

Minford, Lucy. 2015. "The Macroeconomic Effects of UK Tax, Regulation and R&D Subsidies: Testing Endogenous Growth Hypotheses in an Open Economy DSGE Model".

Neumark, David, og Peter Shirley. 2021. "Myth or Measurement: What Does the New Minimum Wage Research Say about Minimum Wages and Job Loss in the United States?" Working Paper 28388. Working Paper Series. National Bureau of Economic Research. https://doi.org/10.3386/w28388.

Nicoletti, Giuseppe, Andrea Bassanini, Ekkehard Ernst, Sébastien Jean, Paulo Santiago, og Paul Swaim. 2001. "Product and Labour Markets Interactions in OECD Countries". 312. OECD Economics Department Working Papers. OECD. https://www-oecd-ilibrary-org.ep.fjernadgang.kb.dk/docserver/814240442882.pdf?expires=1585231518&id=id&accname=guest&checksum=F299ABF28DE4E998BFF1BB51EAB47277.

Nicoletti, Giuseppe, og Stefano Scarpetta. 2005. "Regulation and Economic Performance: Product Market Reforms and Productivity in the OECD". OECD Economics Department Working Papers 460. Paris: OECD. https://doi.org/10.1787/726517007575.

Nicoletti, Giuseppe, Stefano Scarpetta, og Philip R. Lane. 2003. "Regulation, Productivity and Growth: OECD Evidence". *Economic Policy* 18 (36):9–72.

Nordic Council of Ministers. 2011. "Regulation, resource reallocation and productivity growth". http://www.norden-ilibrary.org/governance/nordic-economic-policy-review/regulation-resource-reallocation-and-productivity-growth_9789289330282-4-en.

OECD. 2018. "Indicators of Product Market Regulation: Economy-wide PMR Indicators". https://www.oecd.org/economy/reform/indicators-of-product-market-regulation/.

Produktivitetskommissionen. 2013a. "Danmarks produktivitet - hvor er problemerne? Analyserapport 1". København: Produktivitetskommissionen.

———. 2013b. "Konkurrence, internationalisering og regulering: Analyserapport 2". København: Produktivitetskommissionen.

Sadun, Raffaella. 2013. "Does Planning Regulation Protect Independent Retailers?" Working Paper 12–044. Harvard Business School. https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/12-044_bbe12488-f9a7-42d4-93dc-7b888a87faf0.pdf.

Svarer, Michael, Michael Rosholm, og Jakob Roland Munch. 2005. "Rent Control and Unemployment Duration". *Journal of Public Economics* 89 (11–12):2165–81. https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.11.003.

Verdensbanken. 2020. *Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies*. Washington, DC: World Bank. https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1440-2.

Wallsten, Scott. 2015. "The Competitive Effects of the Sharing Economy: How Is Uber Changing Taxis?", 22.

World Bank. 2005. “Doing Business in 2005”. World Bank. https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB05-FullReport.pdf.

———. 2020. “Ease of Doing Business Scores”. Text/HTML. World Bank. 5. februar 2020. https://www.doingbusiness.org/en/data/doing-business-score.